کۆمەڵگەی نێو دەوڵەتی لە پشت تورکیا دەوەستێت بۆ تێکشکانی عەفرین

نووسینی: حەمید عەلیزادە
21/3/2018
وەرگێڕانی: گۆران عەبدوڵڵا

ڕۆژی یەکشەممە ماشێنی جەنگی تورکیا بە پاڵپشتی هێزە بەناو بەرگریکارەکانی سوریا، دەستیان گرت بەسەر شاری عەفریندا کە زۆربەی دانیشتوانەکەی کوردن و دەکەوێتە باکوری ڕۆژهەڵاتی سوریاوە.
بەدڵنیاییەوە میدیای ڕۆژئاوا مەشغوڵی سەرکۆنەکردنی هێرشەکانی ڕژێمی ئەسەد بوون بۆ سەر هێزە ئیسلامەکان لە غوتەی ڕۆژهەڵات، بەهیچ شێوەیەک گرنگیان بەو هێرشە دڕندانەیەی تورکیا نەدا بۆ سەر کوردەکان، کە هەرگیز هێرشیان نەکردۆتە سەر تورکیا.
پاش چەند کاتژمێرێک لەکەوتنی عەفرین سەرۆکی تورکیا ڕەجەب تەیب ئەردۆگان لە وتارێکدا وتی: " ئێستا هێمای ئاشتی و ئارامی لە ناوەڕاستی عەفرین دەشەکێتەوە، نەک لە ژێر ئاڵا شڕی ڕێکخراوە تیرۆریستەکان. زۆربەی تیرۆریستەکان کلکیان نایە ناوگەڵیان و ڕایانکرد. هێزە تایبەتەکانمان بە هاوکاری سوپای ئازادی سوریا هەڵدەستن بە پاککردنەوەی پاشماوەی هێزەکانیان لەگەڵ ئەو داوانەی کە ناویانەتەوە."

ئەو چەند ڕۆژ و کاتژمێرەی کە تێپەڕیون بەسەر داگیرکای عەفریندا، ئاماژەیەک نییە بە ئاشتەوایی لەلایەن هێزی داگیرکارەوە. ئەو وێنانەی پاش کشانەوەی هێزە چەکدارەکانی کورد لە عەفرین دێنە دەرەوە، هەموو ئەوە نیشاندەدەن کە هێزە سەربازەکانی تورکیا ئاڵای خۆیان لەسەر باڵەخانەکان هەڵدەدەن و چەکدارەکانیش پەیکەری کاوەی ئاسنگەر دەڕوخێنن. لە پەیکەرەکە گرنگتر کە بە هێمای بەرخۆدانی گەلی کورد دادەنرێت و بووبە سەردێڕی هەواڵی میدیایی ڕۆژئاوا، خەڵکی سیڤیلی ئەو شارەیە کە دەستی تیرۆریستەکانیان لێ ئاوارەکردوون.

بەپێی لێدوانی ئەوانەی لەو شارەوە هەڵاتون، باس لە گرتن و تۆڵەکردنەوە و شەڵاقی کردنی ئەو ژنانە دەکرێت کەوا حیجاب پۆش نین. زۆرێک لەو ڤیدیۆیانەی لەسەر تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان بڵاوکرایەوە سەبارەت بەو هێزانەی تورکیا پاڵپشتییەتی کە چۆن لە خەڵکی سیڤیل دەدرێت و بە “بەراز” دەیانشوبهێنن، خراپتر لەوە، ڤیدیۆ بڵاو بۆتەوە کە چۆن تەرمی چەکدارە کوردەکان دەشێوێنن بەدەم وتنەوەی” ئەڵڵاهوئەکبەر”ەوە. پاش کەوتنی عەفرین وێنەکان ئەوە پیشان دەدەن کە چ ڕاوڕوتییەک لەو شارە ئەنجامدراوە و چۆن ماڵان و دوکان و بازاڕەکان تاڵاندەکرێت. لەپێش کامێراکان دەردەکەون و بەشانازییەوە خۆ نمایش دەکەن بەوەی کاری جیهاد ئەنجام دەدەن و پێنجەی شاهێدمانیان بەرزدەکەنەوە. ئەوانە ئەو هێزە سەلەفی و جیهادیانەن کە میدیای ” سەربەخۆ”ی ڕۆژئاوا وای پیشاندەداین کە ئەوانە ” تەکۆشەران و لایەنگرانی ئازادی سوریان.”

لەڕاستیدا سوپای ئازادی سوریا بۆ ماوەیەکی زۆر پەردەیەکی تەنک بوو کە کۆمەڵێک لە هێزە ئیسلامییە کۆنەپەرستەکانی پێ داپۆشرابوو. ئەم بەکرێگیراوانەی ئەمڕۆ بۆ تورکیا شەڕ دەکەن هەر ئەو هێزە جیهادیانەن لە کۆنە چەکدارەکانی داعش و القاعیدە پێک دێن کە پێشتریش ئامانجی تورکیا بوون بۆ بەکارهێنانیان، ئێستاش لە عەفرین بەکاریان دەنێت. ئەم هێزە ” ئاشتیخوازە” بەپاڵپشتی تانک و تۆپ و تەیارەو هێزی تایبەت لە فاشستەکان کە لەناو تورکیادا ڕێکخران، کوێرانە دەستیان لە هیچ شتێک نەپاراست لە تۆپبارانکردن و تەنانەت بەکارهێنانی ” بۆمبی ناپاڵم ” دژ بە خەڵکی بێچەک و سیڤیلی کورد، هەر لە ماڵەکانیانەوە تاوەکوو ڕێگاوبان و تەنانەت کاروانی فریاگوزاری داودەرمان و خۆراکیش.

لەگەڵ هەموو ئەمانەدا میدیایی ڕۆژئاوا زۆر بە ئەمانەتەوە هەواڵەکانی تورکیایی دەگەیاند لەگەڵ بوونی گومانێکی کەمی بێمانا. هەڵسوکەوتەکانی ڕۆژئاوا زۆر پێچەوانەو دژ بەیەک دێتەوە لەگەڵ ئەو هەموو هاوارەی دەیانکرد دژ بە هێرشەکانی ڕژێمی ئەسەد بۆ سەر غۆتەی ڕۆژهەڵات، کە بەشێکە لە دیمەشق و لە لایەن توندڕەوترین هیزە کۆنەپەرستە ئیسلامەکانەوە دەستی بەسەردا گیراوەو کوێرانە دیمەشق تۆپباران دەکەن.
لەبارەی هێرش بەسەر عەفرین، بەرپرسێکی باڵای ئەمریکا وتی: ” هیوادارین پرۆسەکە لە عەفرین زوو تەواوبێت، ئێمە وتومانە و دەزانین تورکیا هەموو هەوڵێک دەدات بۆ ئەوەی زیان بە خەڵکی سیڤیل نەگەیەنێت، لەو بارەشەوە گومانمان نییە بە هەوڵەکان.”

ئەمە بەو مانایە دێت ئەمریکا خوازیاری سەرکەوتنە بۆ تورکیا نەوەک کوردەکان، لەکاتێکدا کوردەکان هاوپەیمانی خۆیبوون. بەرپرسە ئەمریکەکان ڕاشکاونە ئەوەیان وت کەوا ئەمریکا هاوپشتی کورد ناکات لە عەفرین، چونکە عەفرین خزمەت بە هیچ ستراتیجیەتێکی ئەمریکا ناکات.
وەزیری دەرەوەی بەریتانیا بۆریس جۆنسن پێداگری دەکات لەسەر ئەوەی " تورکیا مافی خۆیەتی سەلامەتی سنورەکانی بپارێزێت"، ئەڵمانیا بەردەوام بوو لە دانی چەکی پێشکەوتوو بە تورکیا، کەچی کەسانێک لە ڕۆژئاوا فرمێسکی تیمساحاوی هەڵدەڕێژن بۆ ئەو ڕاوڕوتکردنەی کە لە عەفرین کرا لە لایەن هێزە دڕندە ئیسلامەکانەوە. هیچ گومانێک لەوەدا نییە کە ئیمپریالیزمی ڕۆژئاوا بەتەواوی ڕازیبوون لەسەر کاری داگیرکاری لەلایەن تورکیاوە.

سەرباری قسەکردنیان سەبارەت بە دەڕانی توندڕەوە ئیسلامەکان، بەڵام هێزە ڕۆژئاواییەکان و هاوپەیمانەکانیان لە کەنداو گەورەترین یارمەتیدەری جیهادەکان بوون، ئێستاش پشتیوانی لە کۆنەپەرسترین سوپا دەکەن کە درێژکراوەی هەمان هێزەکانی داعش و قاعیدەن دژبەو تاکە هێزەی کە لەسەر زەمینی واقیعدا شەڕی داعشیان کرد.
لەم کاتەدا ڕوسیا جیاوازتر لە هێزە ئیمپریالیستەکانی ڕۆژئاوا هەڵسوکەوت ناکات، هێزە ئاشتی پارێزەکانی خۆی لە ناوچەی عەفرین کشاندەوەو ئاسمانی سوریای ئاواڵە کرد بۆ فرۆکەکانی تورکیا، ئێران و ڕژێمی ئەسەدیش بەم هێرشە ڕازیبوون. ڕوسیا لە سەرێکەوە دژ بە تورکیا کار دەکات، لە سەرێکی تریشەوە نایەوێت ئێرانی هاوپەیمانی ببێتە هێزێکی بەهێز لەسەر زەمینەی سوریا. بەو پێیەی هێزێکی زەمینی بەهێز لەسەر زەمینەی سوریا بونی نییە، بۆیە ڕوسیا هاوسەنگییەک لە نێوان هێزەکان درووست دەکات بە وەستانەوە لە بەرانبەر یەکتر بۆ ئەوەی بتوانێت بەرژەوەندییە تایبەتەکانی خۆی بە باشی بباتە ڕێوە.

ئێران هێزێکی چەڤەنگی (ڕەمزی) چەند سەد کەسی لە چەکدارە شیعەکان ڕەوانەی عەفرین کرد بۆ یارمەتی کوردەکان، چونکە ئێران خوازیاری کێشەنانەوەیە بۆ تورکیا لە ناو سوریا. ڕژێمی ئێرانیش سەربەخۆی کوردەکان بە هەڕەشە دەبینێ لەسەر خۆی، چونکە دەکرێت کوردەکانی ئێرانیش هەمان ڕێچکەی سەربەخۆی بگرنەبەر. ئێران و تورکیا لە ڕۆژئاوای سوریا کار لەسەر دابەشکاری دەکەن بۆ دەستگرتن بەسەر بەشی خۆیاندا لە پاش کۆتایهاتنی شەڕ لە وڵاتە، بۆیە لەم هاوکێشەیەدا شوێنێک نییە بۆ سەربەخۆی کورد.

ئەسەد لەم هاوکێشانەدا دیلی دەستی هاوپەیمانەکانیەتی و هیچ ڕایەکی دیاری نییە شایانی باسبێت. لەگەڵ ئەوەشدا دەخشێ بە بونی بزوتنەوەیەکی کوردی لاواز، بە ئەوەی لە داهاتودا ناچاریان بکات بیر لە سەربەخۆی نەکەنەوە و ناچاربن بەمانەوە لە چوار چێوەی سوریای یەکگرتودا. لەگەڵ ئەوەشدا ڕێی بە چەکدارە کوردەکان دا لە ناوچە کورد نشینەکانی ڕۆژهەڵاتەوە برۆن بەرەو عەفرین، ئەو کارەش لە بەرانبەر دەستبەردانیان لە گەڕەکێکی سەرەکی شاری حەڵەب کرا بە ڕژێم.

لەدووا لێکدانەوەدا، ئەم هێزانە هەرچەندە شەڕی یەکتر بکەن، بەڵام لە پێناوی بەرژەوەندی چینایەتیاندایە سەرکوتی بزوتنەوەی کوردی بکەن لەگەڵ هەموو ئەو دەسکەوت و دیموکراسییەی بە ناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی خۆی هێناوە. بەدەنیاییەوە بەکارهێنان و دەست ئاواڵەکردنی جیهادییە کۆنەپەرستەکان بۆ (هەردوولایان) کێشە نییە تا ئەو شوێنەی بەرژەوەندەکانی چینی دەسەڵاتدار پارێزراوە.
ئەردۆگان نەیشاردۆتەوە کە دەیەوێت هەموو ئەو ناوچانە داگیر بکات کە کوردەکان لە سوریادا دەسەڵاتدارن تیایدا. بە بڕوای ئەو هەر دیاردەیەکی سەربەخۆی کوردەکان کاریگەری دەبێت لەسەر کوردەکانی تورکیا کە ملیۆنەهایان لەژێر سەرکوتێکی بێوێنەدا ژیان دەکەن. بزوتنەوەی کوردی لە شێوەی پارتی دیموکراتی خەڵکی خاڵێکی گرنگ بوو لەسەر سەکۆی سەرەتای هەڵکشانی بزوتنەوەی چینایەتی لە تورکیادا. ئەوەی یارمەتی ئەردۆگانی کرد بە شێوەیەکی ڕاستەو خۆ پارتی کۆماری خەڵکی بوو لە ڕێگەی جوڵاندنی هەستی نەتەوایەتی دژ بە کورد، هەر بۆیە کۆنەپەرسترین و دواکەوتوترین بەشی کۆمەڵگە چونەتە پشتی ئەردۆگانەوە. هێرشکردنە سەر عەفرین بەشێکی گرنگ دەبێت لە بردنەوەی پارتی داد و گەشە لە هەڵبژاردنە پەرلەمانەکانی داهاتودا.

لە پەیوەند بە هەموو ئەمانەوە، هێرش بەسەر عەفرین بەشێکە لە پیلانی ئەردۆگان بۆ قایمکردنی باکوری سوریا وەکو دەروازەیەک بۆ کاریگەرەکانی تورکیا لەسەر ناو جەرگەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست. لەگەڵ دەستبەسەرداگرتنی عەفرین لەڕوی سەربازییەوە، وەکوو سونەتی باوی عوسمانیەکان، هەوڵدەدات سەدان هەزار لە خەڵکی عەرەبی سوریا لەسەر ماڵ و حاڵی کوردەکان جێگیربکات وەکو یەک خەتی سونی عەرەبی کە لەو ڕێیەوە دەتوانێت هەژمونی خۆی برەو پێبدات لە سوریا و دەرەویدا.
پاش عەفرین، ئامانجی ئەردۆگان دەستبەسەرداگرتنی مەنبەجە، وەکوو تورکەکان دەڵێن: ئەمریکا لەو بارەوە هاوکار دەبێت. لەسەرووی ئەمانەشەوە هەمان پلانی هەیە بۆ ناوچەکانی ڕۆژهەڵاتی فورات،

هەروەها چیای شەنگال. ئەمانە خەونی پارتی داد و گەشەی عوسمانییە نوێیەکانە کە خوازیارن لە داهاتودا دەستبگرن بەسەر حەڵەب و موسڵ و هەولێر و کەرکوکیشدا.

وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا بە شێوەیەکی گشتی کێشەی لەگەڵ پلانی تورکیادا نییە. ئیمپریالیزمی ئەمریکا هێزە کوردێکان وەکوو کارتی فشار لە داهاتودا بەکار دەهێنێت بۆ پاراستنی جێگاو ڕێگای خۆی لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا. ئەوە دەرکەوت کە ئەمریکا هاوپەیمانێتی لەگەڵ کورددا کاتییە، لە کۆتاییدا جێگاو ڕێگای تورکیا لە نەیتۆ و بونی وەک گەورەترین وڵاتی پیشەسازی لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست، ئەم جێگایە بۆ سەرمایەداری ئەمریکی گرنگتر و پڕبایەخترە لە چارەنووسی خەڵکی کورد. بەشێکیش لە دەزگا میدیاییەکانی ڕۆژئاوا کە تازە وەخەبەر هاتن سەبارەت بەکارە ئابڕوبەرەکانی داگیرکاری عەفرین، هیچ نین ئەوە نەبێت کە دەیانەوێت لەم ڕێگایەوە هەندێک دەستکەوت لە تورکیاوە وەدەست بێنن.

پاش ئەوەی لە هەموو لایەکەوە گەمارۆ دران و هیچ لایەنێک بە هانایانەوە نەڕۆشت، بۆیە سەرکردەکانیان لە پێناوی پاراستنی هێزەکانیاندا بڕیاری پاشەکشەیانداو ڕێگایەکی تریان بۆ خەبات هەڵبژارد ئەویش شەڕی پارتیزانیە دژ بە داگیرکاری. ئەمە تەنها هەڵبژاردەی سەربازی بوو بۆیان بۆ وەستانەوە لە بەرانبەر سوپایەکی پڕ چەک و چەتە جیهادێکانی. ئەمەی کە ڕویدا گومانێک لای خەڵکی کورد ناهێڵێتەوە کەوا ناتوانێت پشت بە هیچ یەکێک لەو هێزە گەورانەی ناوچەکە ببەستێت.
لەلایەکی ترەوە کورد گەلێک دۆستی هەیە لە نێوەندی کرێکاران و لاوانی زەحمەتکێش لە ناوچەکە. سەرەتای دەستپێکردنی شۆرشی ڕۆژئاڤا لە ش□□ش□ی سوری□و□ ه□ات. سەرکەوتنەکانیشی لە شێوەکاری دیموکراتیانەو شۆڕشگێڕانەوە وەدەستهێنا کە توانی سەرنجی بەشێکی زۆر لە کرێکاران و هەژاران لە ناوچەکە بۆ خۆی ڕابکێشێت. ئەمە نیشانی دەدات ڕێگای خەبات و ئازادی خەڵکی کورد لێرەو□ یە.

لە ئێران جەماوەر لە جوڵەدایە بەرەو شۆڕش، د□زگا ئاواڵەیە لە پێش کورد بۆ درووستکردنی بەرەیەکی هاوبەش لەگەڵ خەڵکی ئێراندا دژ بە دەسەڵاتدارێتی مەلاکان. بەهەمان شێوە لە عێراق، لێرە زەمینەو تواناییەکی باش هەیە بۆ بزوتنەوەی چەپی ڕادیکاڵ، گرنگە بتوان□ت بەرنامەیەکی ڕۆشن دابڕێژرێت بۆ ڕزگاری کورد. یەکەمینجار لە ناو خودی کوردەکانەوە دەستپیبکرێت کە بە هەمان ڕادەی دەسەڵاتی ناوەند ڕقیان لە هەردوو دەسەڵاتی بنەماڵەیی بارزانی و تاڵەبانییە. پاشان

هەوڵبدرێت ببرێتە ناو کرێکاران و لاوانی عێراقییەوە کە هیچ ئاسۆیەکی ڕۆشن بەدی ناکەن لە گروپە گەندەڵکارە دەسەڵاتدارەکانی بەغدا.

لە تورکیا بزوتنەوەی کوردی دەرکەوت وەک بزوتنەوەیەکی ڕادیکاڵ دژ بە داموودەزگا سەرکوتگەرەکان، بەرتەسک نەبووەوە لە چوار چێوەی کورددا، بەڵکو چوار چێوەیەکی نیشتمانی هەبوو. لەگەڵ تێک چونی بارودۆخی ئابوری تورکیا و چڕبونەوەی خەباتی چینایەتی و لاوازبوونی دەسەڵاتی ئەردۆگان، دەورەی ئایندەی سیاسی لە تورکیا شاهێدی هاتنە مەیدانی خەباتی زیاتری چەوساوەکان دەبین دژ بە چەوسێنەران.
لەگەڵ ئەوەشدا تاکتیکی شەڕی پارتیزانی گرنگی خۆی هەیە، بەڵام دەبێت بکەوێتە خزمەتی خەباتە چینایەتییە سەرتاسەرەکەوە. کۆڵەکەی بنەڕەتی دەسەڵاتی ئەردۆگان لەم کاتەدا لەسەر دنەدانی هیستریای نەتەوەییە، بەم کارەشی توانیویەتی بەشێک لە ئۆپزسیۆن و چینی کرێکار بێنێتە پشتی خۆی. ئەرکی کەسانی شۆڕشگێڕ ئەوانەی دژ بە دەسەڵاتدارەتی تورکیا خەبات دەکەن ئەم هاوپەیمانەتییە دروستکراوە هەڵوەشێننەوە، کە تەنها دژ بە مافەکانی خەڵکی کورد نییە، بەڵکو ئامرازێکە بۆ سەرکوتکردنی چینی کرێکاریش لە ژێر پەردەی ئاساییشی نەتەوەیی و " یەکێتی " کە تاکە سودمەند لێی، چینی سەرمایەداری تورکییە.

ئێمە بە هەموو توانایەکمانەوە پشتگیری گەلی کورد دەکەین لە پێناوی ژیانێکی ئازادانە و لە نیشتمانێکی سەربەخۆدا کە خۆیان ئازادانە بڕیاری لەسەر بدەن. خەباتکردنیان لە خۆیدا خەباتکردنە بۆ ئەندازەی خەباتی ئەو کرێکار و لاوانەی لە جیهاندا دژ بە سیستەمی سەرمایەداری لە جەنگدان. هەموو ئەوانەی قەیرانە ئابورەکان درووست دەکەن و هێرشدەکەنە سەر ئاستی ژیانی زۆرینەی خەڵک، وە هەر ئەوانەن لە هەمان کاتدا سەروەتی بێ شومار بۆ خۆیان کەڵەکە دەکەن، لەو لاشەوە کار لەسەر شێواندنی ژیانی شارستانیانەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست دەکەن و هێرش دەکەنە سەر داخوازییە ڕەواکان و چارەنووسی کورد. تاکە چارەسەر وەستانەوەیە بەرانبەر ئەم دەسەڵات و سیستەمە کە سەرمایەداری نوێنەرایەتی دەکات.

سەرچاوە:
https://www.marxist.com/international-community-unites-behind-turkey-to-crush-the-kurds-in-afrin.htm

نووسەر حەمید عەلیزادە
https://www.facebook.com/revoalizadeh

تا کەی دەبێت لەم داهۆڵە چاوەرێی جوڵەیەکی زیندو بکەن...؟! ... موزەفەر عەبدوڵا

لە چەند ڕۆژی ڕابردودا جارێکی تریش هێرشو تاوانەکانی سوپا شەرخوازە فاشی یەکەی تورکیا ، بە سەرۆکایەتی ئۆردوگانی تاوانبار ، بۆ سەر ناوچە سنوری یەکانی کوردستان ، بوە هۆی کوشتنی چوار هاوووڵاتی ،و زیانی تریش بە خەڵک ، ئەمەش بوە روداوو هەواڵی گەرمی میدیاکانو پرسو رای گشتیو نارەزایەتی خەڵک.بە تایبەتی رەخنەو ناڕەزایەتی خەڵک لەدەسەلاتە بێگیانو بی جوڵەو دەنگەکەی پارتی و یەکیتی کە ناویان ناوە حکومەتی هەریم کە هیچ کات هەڵوێستێکی نەبوە بەرامبەر ئەم هێرشو تاوانانە .
بێگومان ئەمە ن□ یەکەم هێرشو کوشتارو تاوانەو نە دواترینیشە کە لە لایەن دەوڵەتی تورکیاوە ئەنجام دەدرێت.وە لە هەمو ئەم هێرشو تاوانانە ئەم دەسەڵاتە هیج کات جوڵەو دەنگێکی ناڕەزایەتیان لێنەهاتوەو بەڵام خەڵکێکی زۆر هەمیشە گلەیی و گازەندەیان لەم بێ جوڵەییو بی هەڵویستەیان هەیە. جا بۆیە هەقمانە پرسیار بکەینو بڵێین تا دەکەی دەبێت لە داهۆڵە چاوەڕێی جوڵەیەکی زیندو بکەن...؟!
لە وەڵام بەم پرسیارەوە ه□و□ □د□ین ڕایەکی رۆشن بدەین لەسەر ناوەڕۆکی بێ هەڵویستی دەسەڵاتو هاوکات چاوەڕێبونی بێهودەی خەڵکانێک لێیان .

سەرەتا ئەوە بڵێنەوە وەک ئاماژەمان پێدا کە ئەمە یەکەم جار نی یە ئەم هێرشو تاوانانە دەرهەق بە خەڵکی دەکرێتو ئەم دەسەڵاتەش بێ جوڵەو بێ هەڵوێستە بەڵکو لە بیستو پینج ساڵی ڕابردودا ئەم داڵا نەی پێی دەڵین حکومەتی هەریم دەیان هیڕشو دەخالەتی سەربازیو لەشکرکیشی کراوەتە سەر کوردستان بەبەهانەی لیدانی هیزەکانی پەکەکەوە. لە کاتێکدا دژی ئەم هیرشو تاوانانەدا زۆر لایەنی سیاسی

ناوخوییو دەرەکیو دەزگا نیو دەوڵەتی یەکانیش ئەم هێرشو تاوانانەیان بە شێوازی جۆراوجۆر سەرکۆنەوریسوا کردوە . تەنانەت چەندین جار بەردەم باڵویزخانەکانی تورکیا لە کوردستانو ووڵاتانی دەرەوە بۆتە گۆرەپانی ناڕەزایەتی تا ڕادەی پەلاماردانیانیان.جگە لەمانەش لەناوخۆی تورکیاش بەرەی چەپو ئازادیخوازی بە شێوازی جوراوجۆر ئەم هێرشو تاوانانەیان سەرکۆنەو ڕیسواکردوە.هەڵبەت لەسەر ئەم هیرشەی تورکیا یەکیتی لە بەیانیکدا هەڵوێستێکی شەرمنانەی دەربڕیوە. بەڵام کاتێک بەهەمان شیوازی رژیمی تورکیا ڕژێمی ئیسلامی تیرۆریستی ئیران کە هێڕش دەکاتە سەر ناوچەکانی یەکیتیو تیرۆری ئاشکرای ئەندامانی ئۆپۆزیسیۆنی ئیرانی لەو ناوچانە دەکات کەچی ئەم یەکیتی یە بیدەنگەو بگرە چاوساغیشیان دەکات.وە لەم حالەتەدا پارتی شەرمنۆکانەوە دیتە دەنگ. ئەم سیاسەتە دووفاقی یەش دەگەریتەوە بۆ وابەستەیی هەر یەکێکیان بۆ ئەو رژیمانە.

جا هەر بە تاقیکردنەوەی چارەکە سەدەیەک دەرکەوتوە ئیتر ناکرێت چاوەڕیی ئەم داهۆڵە بێگیانە بیت تا گیانوژیانی خەڵکی بپارێزێت . ئەم دەسەڵاتە وەک داهۆڵەکەی ئەو جوتیارە وایە کە بۆ پاراستنی کێڵگەکەی جلوبەرگێک بە داریکی بەرزدا هەڵدەواسیت تا دوای خۆی بەهۆی باوە بجوڵیتو کێڵگەو کشتوکالەکەی بپاریزیت لە باڵندەو گیانلەبەرەکان تا زیان بە بەروبومەکەی نەکەوێت.

ئیستاش ئەم دەسەڵاتە کە پارتی بەشی شیری هەیە تیایا هەر وەک ئەو دارو جلوبەرگە وایە کە لە دورەوە بە ئینسان دەچیت بەڵام لە ڕاستیدا شتێکی بێ گیانوبێ جوڵەیە . بیگومان ئەم بی جوڵەییو بێ دەنگی یەشیان ئاکامی رێکەوتنی بەرژوەندی یەکانی رژێمەکانی ناوچەکەو زلهیزە ئیمپریالیستی یەکانن کە بۆ پاراستنی گیڵگە نەوەتی یەکان و هەڵوشینی سەروەتو سامانی کوردستان ئەمانەیان وەک داڵان داناوە لە چوارچێوەی هێز هاوسەنگی و ململانێو هەلومەرجێکی دیاری کراو. تەنانەت ڕژیمە یەک لە دوای یەکەکانی تورکیاش ،بە تابیەتی ئوردوگانیو دەسەڵاتە فاشی یەکەی و رژیمی ئیسلامیش هەروا ،ئەوەندەی بەرژەوەندی ئابوری و سیاسی یان هەیە لەم داهۆڵە ئەوە هیچ زیانیانکیان لە دانانیان نی یە.هەر وەک چۆن جوتیارەکە تەنها جلوبەرگێکی کۆنی خۆی دەکات بە دارەکەیا بەڵام زۆر کات کیڵگەو کوشتوکاڵەکەی دەپاریزیت لە زیان.

هەمو کەسێک دەزانێت کە زۆربەی ئەو حزبە دەسەڵاتدارانە بە تایبەتی پارتی و یەکیتی و سەرانیان لە سەرکردایەتی تا بنکردایەتیان

قازانجو بەرژەوەندی ئابوری و سیاسی گەورەیان لەگەڵ دەوڵەتی تورکیاو ئیران هەیە. هەر بۆیەش نەک هەر هێرشو کوشتارەکانیان لەسەر خەڵکی کوردستان مەحکوم ناکەن بەڵکو رۆژانەش ئەم تاوانانە ئەنجام بدەن هەر دەنگ ناکەن. بەڵگەی ئەمەش بونی ئەو سەدان بنکەو سەربازگەی نهێنیو ئاشکرایەن کە هەزاران سەربازو میتو پاسدارو جاسوسی دەوڵەتی تورکیاو ئیرانو زۆر رژێمی تریشی ژێر بەژیر تیادایە .
ئەم دەسەڵاتەی پارتیو یەکیتی ئەوەندە بەرژوەندی هەمەلایەنەیان لەگەڵ دەسەڵاتی ئەو رژێمانە تێکڵاو بوە لەهەمو ڕویەکەوە کە بۆتە مایەو هۆکارێک بۆ درێژ بونەوەی دەسەڵاتە مافییەکەیان. خۆ ئەگەر ڕۆژیک لە ڕۆژان تورکیاو ئیران بزانن ئەم داهۆڵە ئەگەری کەوتنی هەیە بە هەر هۆیەکەوە بیت ، تەنانەت لە لایەن نارەزایەتیو ڕاپەرینی جەماوەریشەوە بیت، ئەوە ئەگەری هەیە گەورەترین لەشکرکیشی بکەنە سەر خەڵکی کوردستان بۆ مانەوەی ئەم داڵانە.

بۆیە پێم وایە ڕەخنەو چاوەڕی بونێک کە خەڵکانێک لەم داهۆڵە هەیانە تا بە زیندویی بچوڵێتو دەنگی نارەزایەتی دەربریت ئەوە ڕەخنەو چاوەڕێ بونێکی بێهود□ یە.
هیج گومان لەوەدا نی یە کە بەشێکی کەمی خەڵکی کوردستان لە بنکردایەتی و حاشیەی پارتیو یەکیتی و کومەڵە تاقمیکی تر لەسایەی ئەم دەسەڵاتە حەساونەتەوەو هیج ئەم رەخنەو گلەییانەیان لە پارتیو یەکیتو دەسەلاتەکەیان نی یە چونکە باش دەزانن ئەو ژیانەی فرعەونییەی تیایدان بەرهەمی ئەم دەسەڵاتەیە. لە کاتێکدا بەشێکی زۆر خەڵک لەبەر بێ موچ□یو بێکرێیو بێکاریو هەژاریو نەداریو بێخانەو لانەیی نانیشیان نی یە بیخۆن.
بۆیە پێویستە لە جیاتی ڕەخنەو گلەییو جاوەڕوانی بێهودە لەم داهۆڵە بۆ جوڵەو دەربینی نارەزایەتی دژی ئەو تاوانانە ئەوە جەماوەری ستەمدیدە لە هەوڵی وەلانو کۆتایی هاتنی ئەم دەسەڵاتە داسەپنیراوەداو گۆرینی بێت. ئەمەش لە ڕیگای نارەزایەتیو راپەرینو دا.

٢٠١٨-٣-٢٢

موزەفەر عەبدوڵا

زانکۆ و کتێب … هۆشیارجەمال

زانکۆ لەسەرتاسەری جیهاندا شوێنی زانین وزانست بووە و هەردەم لە گەڵ ناو هینانی ناوزانکۆدا کتێبیش وەک سەرچاوەی زانست وزانیاردێت، لە سەرجەم زانکۆکانی جیهان ڕۆژانە فەرخوازەکان بە شێکی کاتەکانیان بۆ خوێندنەوە لە زانکۆ بە سەردەبەن و کتێب بە شێکی گرنگی ژیانی زانکۆ پێک دێنیت ،و لە ئەنجامیشدا جگە لە خۆڕۆشنبیرکردن و بەرزکردنەوەی ئاستی زانستی ، خوێندنەوە دەبێتە هۆکارێکیش بۆ پێش خستنی ئاستی زانستی زانکۆ و ئەو بەشەی فەرخواز لێدەخوێنێت.

بەڵام لەزانکۆکانی کوردستان هیچ پەیوەندیەکی پتەو نیە لە نێوان فەرخوازان و کتێب و کتێبخانەکانی زانکۆ و کۆلێجەکان، کە ئەمەش بەخۆی کارەساتە، خوێندکار گەر بە ڕاپۆرتێکی ناچاری نە بێت کە مامۆستاکەی ڕای دەسپێرێت ئامادە نیە هەرگیز بچیت بۆکتێبخانەی زانکۆ یان کۆلێجەکەی، وە لە ڕاستیدا ئەوەندەی سەڕەفی گیراوە لەزانکۆکان نیو ئەوەندە کتێب بخوێندرایەتەوە، لە ئێستا دا بەدەرلە بەرز بوونەوەی ئاستی ڕۆشنبیری خوێندکارەکان ئاستی زانستی زانکۆکانیش بەرو پێش چووبوو.

تەنها چەند ڕۆژێک دەوام کرد بە سە بۆ شارەزابوون لەو وێران بوونەی لە زانکۆکانی هەرێمی کوردستان هەیە لەو دەڕەی جۆرێک نوس مامۆستا شیرزاد حەسەن تێدەگەیت کە دەڵێت"لەزانکۆکانی کوردستان خوێندکارێک ئەگەربیەوێت بخوێنێتەوەئەوا بە شەرمەوە کتێبێک دەگرێت بەدەستیەوە چونکە توشی تانە وتەشەر دەبێت لەلایەن هاوڕێکانەوە"لە ڕاستی دا ئەم جۆرە بیرکرنەوەیە ی خوێندکارێک بۆ کتێب بەرئەنجامی چەندین هۆکاری کەڵەکە بووی پێشترە کە پێوستی بەلێکۆڵینەوەی ورد هەیە.

خوێندکار پێش زانکۆ لە قۆناغی ئامادەی وناوەندی فێرنەکراون تا بخوێنەوە جگە لە مادەکانیان چونکە بەشیکی زۆری مامۆستایان خۆشیان ناخوێنەوە بە ڕاستی کارەساتە مامۆستا بیت و کتێبخانە لەماڵەکەتدا نەبێت، ڕۆژانە تووتی ئاسا تەنها ئەو چەند لاپەڕەیە بڵیتەوە کە کردوتە بە ئەرک بە سەرخوێندکارەکانەوە.ودواجاریش هەر کۆمەڵەکی تووتی ئاسا جێگەی دەگرێتەوە.

دواتریش لە ساڵەی کۆتایی ئامادەی کە دەکاتە پۆلی

(١٢)خوێندکاردەکرێتە دوژمنی زانست و کتێب چونکە ساڵیکی تەواو لە شوێنیدایە هیچی کەمتر نیە لە دۆزەخ و هەموو ئایندەی دەبەستن بە چەند کاتژمێرێکی شومەوە،کە زۆر جار لە هەرلەترسی هینانی نمرەی کەم باری دەرونی تێک دەچێت و نمرەی کەم دەهێنێت.هەربۆیە کە دەگاتە زانکۆ خاڵیە لە هەموو جۆرە زانین زانیاریەک
کێبخانەکانی زانکۆش لە ئاستی پێوستدا نین ڕاستی□ەنگە بە هەزاران سەرچاوەیان لە لادەست کەوێت بەڵام سەرجەم وئەو سەرچاوانە کتێبی زۆر کۆنن وکوالیتیان لە ڕووی چاپەوە زۆر خراپە کە بۆکەسێک گەر بیەوێت بخوێنتەوە بە بەردەوامی ئەوا ئەبێت حسابی کزبوون ولاواز بوونی چاوەکانی بکات ولە ئیستاشدا هێچ ئاسۆیەکی رون نیە بۆ چارەسەرکردنی ئەم گرفتە وئاشتکردنەوە ی خوێندکاری زانکۆ وکتێب.

لە نوێژی ئەم بەیانییەمدا کەوتمە ناو شکۆی ئاگر و ئاوی سرووش و بەرزبوونەوە … سەباح ڕەنجەر

دەمی گۆزەی پڕم شۆڕکردەوە ناو زەریا
زەریا مەی پێ خۆش نەکرا
گۆزە و زەریا ئێمە پێکەوە لەبەر نازی نەرم و بۆنداری ئاشناییدا
زۆر ڕۆیشتووین
من پیاوێکی بێ ڕێگام و پرچم هاتووەتەوە سەر ناوچەوانم
دەڵێی لە ئاگرەوە هاتووم
خۆ بدەنە بەر گەرمایی دەمودووم
کتێبی حاڵم زۆر داوە بە هاوەڵانم بیخوێننەوە
لە یەکەم خەڵوەتدام و سەرگەرمی ئەوەم شادبم بەوەی خۆشم دەوێ
خودای ناو تەورات
خودای ناو ئینجیل
خودای ناو قورئان
تەورات و ئینجیل و قورئان

داستانی خودایەکم بۆ دەگێڕنەوە لاولاو بە پەرژینی بەرز بکەمەوە
سێبەری پڕپڕە لە دڵی ترساو
گەشەی ڕۆح لە دوا خەڵوەتدام و ئەم خۆشویستراوەم بۆ ورد ناکرێتەوە
بولبولێك لە پاڵ گوڵێكدا دڕكی لەژێر پێیەكانی لاداوە
تاسەی خۆی بۆ هەڵدەداتە ئاسمان و پێی دەڵێت
تاسە سادەیە وەك دەستخستنە سەردڵی پەیامبەرێك
پەیامی وەرگرتبێ و لە چاوەڕوانی ڕاگەیاندندا مابێتەوە
یان بارینی ڕشێنەیەك لە هەورێكی تەنك و ڕووخۆشی یاڵی ئەسپ لە سەما و بردنەوەی پێشبڕكێدا
ئەرێ خودا لە شێوەی چیدا ئادەمی دروست کرد
چیشی بەخۆی چواند و وەك بۆنی خۆشیی خۆی هەڵیدایە ئاسمان
خۆر لە پشت سەرم ئاوابوو
بەشێوەیەکی سەرسوڕهێنەریش ڕۆژبەڕۆژ کورتتر دەبێتەوە
کەسێکی تەواو تووڕە و دەم تاڵ و تفتبووش
لەبەر دەرگای بەهەشت یان دۆزەخ دوودڵ نەوەستاوە
وەك تیشكێك بكەوێتە ناو چرایەکەوە
یان وەك بەردێك بەرب□تەوە ناو گۆمێکەوە
گوارەی گوێی درەختیش نەخشبەند و بێپایان دەلەرێتەوە
مر□ق ب□دەنگ لە ئەستێرەی درەوشاوە ڕادەمێنێت و دەیەوێ شتێك بكا بەڵام نازانێ چی بكات
ژیانی تاهەتایەشی نەدۆزییەوە
قۆزاخەیەکی خنكێنەریش پەپوولەیەکی پاراو بە سەما بەسەریدا نیشتووەتەوە
خودایە مەماندەرە دەستی کەس و بەزاری خۆت بانگمان بکە
دێمە دیداری ئاشنا و لە دڵم ورد دەبێتەوە
ڕێگا و ڕۆیشتن هەموو ئومێدیان تێدا كۆدەبێتەوە و لە سادەیی تاسەدا خۆدەدركێنن
ئادەم چووەتە ناو کاتەوە بە گەرمایی پێگەیاندنی میوەدا دێت و دەچێت

هەڵسا نەوەی ناسیۆنالیزم: شانۆگەریی سەروەرێتی بەسە تەواو

نووسینی: د. ئانا زاوەربرەی
لە ئەڵمانیەوە/ هەڵۆ بەرزنجەیی

-________________

بزاڤی سەربەخۆیی لە کاتالۆنیا نیشانی دا، دەوڵەتی نەتەوەیی لە قەیراندایە ؟ هەروەها پۆست ناسیۆنالیزمیش.

پێنج شەممەی داهاتوو(واتە ٢٠/١٢/٢٠١٧…چونکە ئەم وتارە پێشتر نووسراوە.و) کاتالۆنییەکان پەرلەمانێکی نو□ ه□□□د□بژێرن. هەڵبژاردنەکەش وەک ریفەراندۆمێکی ناڕاستەوخۆی سەربەخۆیی کاتالۆنیا تەماشا دەکرێ.
ڕاپرسییەکان نیشانی دەدەن کە کێبەرکێ زۆر نزیک لە نێوان لایەنگران و دژەکان دایە. ڕەگوڕیشەی کێشەی نێوان هەرێمی کاتالۆنیا و دەوڵەتی سپانیا دەگەڕێتەوە بۆ قووڵایی مێژوو. هەڵبەت بزاڤی نەتەوەیی کاتالۆنیایش ل□ بەردەم دوودڵییەکی بێهاوتای بارودۆخی جیهانیدایە: ئەو بەشێکە لە ناسیۆنالیزمی بەهێز لە پێناسەی تەسکی مێژوویی — کولتووریی بۆ کۆمەڵگایەک لە مر□ق،ک□ وا چاوەڕوان دەکرێ، دەبێت دەوڵەتی داواکراوی خۆیان دروست بکەن. هەروەها ئەو بەشێکە لە قەیرانی دەوڵەتی نەتەوەیی، کە ڕەوایەتی و تواناکانی لێ دەسێنێتەوە، نوێنەرایەتی بەرژەوەندی کاتالۆنی بکات.
لە کۆتاییدا سەرۆکی لابراوی هەرێمی کاتالۆنیا، کالۆس پیگیمۆنتCales Puigdemont دژی یەکێتی ئەوروپاEU وەستایەوە و وەک ” یانەی پووکاوەی مۆدێل بەسەرچوو نیشانی دا، کە لەلایەن کەمینەیەکەوە کۆنتڕۆڵ دەکرێ”.
لە کاتالۆنیا پرسیاری بچووک لە خۆیان دەکەن، کە ئێستا لە زۆر شوێنی دنیا بایەخ و گرنگی هەیە: باشترین فۆڕمی رێکخستنی/ ئۆرگانیزەکردن کامەیە و – گەورە بۆ پێکەوە ژیانی سیاسی و مامەڵەی سیاسی هاوبەش؟ چەند گەورە، دیسان بەر لەهەر شت چەندە کراوە بێت،سیاسەت/Polis؟ ئایا زاڵبوون بەسەر خەونی دەوڵەتی نەتەوەیی دا دەست لە خەیاڵ پڵاوی هەڵگرتنە ؟!

ئەمە لە گەڕانەوەی ناسیۆنالیزم دا دەژین ـ یاخود داڕووخان بۆ یەکەی هەشتا بچووکتر؟ و ئایا پیاو چۆن دەتوانێ ڕایبگرێ؟

پاش کۆتایی جەنگی سارد،لە ساڵی 90 کان و دەستپێکی 2000 دا، کۆسمۆپۆلتیکە لیبەڕاڵەکان پێیان وابوو،دەکرێ و دەتوانرێ زاڵ بین، بەسەر دەوڵەتی نەتەوەیی دا. جیهانگەرایی ئابووری، کێشە هاوبەشەکانی مرۆڤ، وەک کۆمبوونەوەی کەرەسە و گەڕانی کەشوهەوا، بەڕێوەبەرانی ئینتەرنێت و لەشاوی دارایی جیهانی، داخوازی ئەندازەیەکی زیاتری هەرەوەرزی جیهانی دەکەن، لە کاتێکدا تێزەکان دەڵێن،لە ڕێگەی جیهانگەرایی کولتوورییەوە، یەکێتی نەتەوەیی و جیاوازییە کولتوورییەکان کەم دەبنەوە.

Saskia Sassen، لە کتێبەکەیدا Territory,Authority,Rights کە 2006 دەرچووە، بە نزیکەیی دەوڵەتی نەتەوەیی وەک دیاردەیەکی دەرکەوتووی کاتی مێژووی جیهانی.

دەوڵەتی نەتەوەیی، وەک دەوڵەتی کۆلۆنیالی خاوەن بەرژەوەندی ئابووری بەهێز، جیهانگەرایی پاڵیپێوەنا ـ تا لە دوا قۆناخدا، بەسەریدا زاڵ بێت، بە هەڵهاتن لە سیستەمی نێونەتەوەیی پێکەوە کارکردن وەک سیستەمی Bretton-Woods System، (سیستەمی دراوی جیهانی دوای جەنگی جیهانی دووەم بڕیاری لەسەر درا و دۆلار بووە دراولەنگەر..و) بۆ سەقامگیرکردنی نرخی دراو یاخود ڕێکخراوی بازرگانی جیهانی.

Sassen و هی دیکەش دژ بە هەست دەنووسن، کە دەوڵەتی نەتەوەیی باشترین و تاکە شیاوی بیرلێکردنەوەی، فۆڕمی ڕێکخراوەییە بۆ کۆمەڵگایەکی سیاسی. ناوبراو دەنووسێ"شتێکی سروشتی نەبوو،سووک یاخود پێشوەخت بڕیار لەسەردان لە دەوڵەتی نەتەوەیی".

پۆست ناسیۆنالە خەیاڵییەکان خەونیان دەبینی و خەون دەبینن،بۆ زێقی دەریبەم، بە سنوورە ئاوییەکان/ شلەکانەوە. بەو کۆمەڵگاکانەوە، کە جیابوونەوە لەوانەی کە خوێنی باب و باپیرانیان،لەسەرخاک ڕژاندوە بۆ کۆمەڵگای مەجازی نەتەوەییەوە،بۆ جیهانێکەوە،کە بیرکردنەوەی کۆسمۆپۆلێتی بەرپرسیارێتی هەموو بۆ هەموو لە ئامێز بگرێ. بە پێچەوانەی ئەمەوە، ئەمڕۆ ناسیونالیزمەکی نوێ قووت بۆتەوە. لە هەنگاریا،پۆڵۆنیا، ئۆتریش/ نەمسا، فەڕەنسا، ئەڵمانیا و بە دواجاریی جارێکانیش لە ئەمەریکا. لە جیهاندا سیاسییە نەتەوەییەکان دەیانەوە تا ئەو شوێنە لەگەڵ ئەوانی دیکەدا پێکەوە کار بکەن، کە بەس بێت بۆ بەرژەوەندی سەرەکی خۆیان، یاخود بەشی خۆیان بکات.

ڕاوێژکاری ئاسایشی د□ن□د ترامپ D.Trump,,Herbert McMaster& Gary Cohn کە لە ئەنجوومەنی ئابووریدان، پێش نیو ساڵ لە Wall Street Journal دا، بەم شێوەیە داڕشتووه" ئەم جۆرە کۆمەڵگایانە کە بەرژەوەندییەکانمان دا بەش دەکەن، نابنە دۆستی متمان□ پێکراو، وەک ئەوەی وڵاتە یەکگرتووەکان دەیبینێ. ئەوانەی ڕووبەڕووی ئێمە دەوەستنەوە، ئێمە زۆر یەکلاکەرەوانە بەرەنگاریان دەبینەوە".

بۆ ئەوەی جاڕی گووژم و تەکانی گەڕانەوەیەک بدەین، جارێ زووە. نە ناسیونالیزم بردوویەتییەوە و نە بیرۆکەی پۆست ناسیۆنالیزم دۆڕاوە. گەشبینەکان بەردەوام ڕابەرایەتی دەکەن، کە ترامپ دەخوازێ ڕێکەوتننامەی پاریسی هەڵوەشانێتەوە، زۆر ولایەتی ئەمەریکایی هەر وابەستەن پێوەی و دەیانەوێ کاری پێ دەکەن. ئەوان جەخت لەسەر ئەوە دەکەنەوە، کەوا یەکێتی ئەوروپا لەم کاتەدا بەرگریکردن لە پێکەوە کارکردن چڕ دەکاتەوە و ئینجا پاش ڕەتکردنەوەی ترامپ بۆ ڕێکەوتننامەی بازرگانی ئازادی سەرووکیشوەرەکان، باقی وڵاتانی تر دەستی پێوە دەگرن. وە سیاسەتمەداری وەک سەرەک وەزیرانی کەنەدی Justin Trudean ، کە وڵاتەکەی وەک یەکەمین(پۆست ناسیۆنالی دەوڵەتی جیهان) دادەنێ، هەڵبژاردنەکان بباتەوە.

لەم ڕوانگە کۆسمۆپۆلەتیکییەوە، ناسیونالیزم نەخۆشییەکە، کە پیاو باوەڕی وایە بەسەریدا زاڵ دەبێ، لێ هەنووکە بەڵام هەتا ئێستاش بە شێوەیەکی سەرسوڕهێنەرا نە دووچاری مۆدێرنە بووە.

بزاڤی ناسیۆنالیستی لە لایەن لیبەڕاڵەکانەوە وەک Pathologie/ زانستی نەخۆشی، تەماشا دەکرێ، چونکە ئەوە بەر لەهەر شتێ وەک بزاڤێکی ئێتنیکی لێ حاڵی دەبن.

لە هەقیقەتدا زۆر لە ناسیۆنالیستەکان، پێناسەی دەوڵەتی نەتەوەیی، وەک شتێکی ئۆرگانی، شێوەیەکی بوونی بە کۆمەڵ، پێکەوە ڕاگیراوە، لە ڕێگای کولتوورێکی "زگماگەوە". " کولتوورەکان،زمانەکان و ناسنامەی نەتەوەییەکان"، ئەمە واتای لە پرۆگرامی پارتیAfD(پارتێکی ئەڵمانییە بەناوی: ئەلتەرناتیف ب□ ئەڵمانیا و ساڵی ۲۰۱۳ دروست بووە بە ناسیونالیست دادەنرێ.و) وایە "کایەی دیاریکردن و ناسینەوەی ناسنامە و دەستبەردارنەبوونی، کە تەنیا لە دەوڵەتی نەتەوەییدا، بە دەستوورێکی دیموکراتیی پر لە کاریگەرێتییەوە دەتوانرێت نەخشەی بۆ بکێشرێ".

کەوتن و شکستی ڕەگ□ز□پ□رستانەی ترامپ، لە دژی کۆچبەرانی مەکسیکی و ترس لە ئیسلام لە هۆڵەندە و فەرەنسا، گوزارە و دەربڕیی ئەم ڕامانە. لە ئەڵمانیا گەنگەشەیەک خول دەخوا، بە دەوری ناسنامەی نەتەوەیی لەمەڕ پرسیاری چۆن: کێ پێوەندارە بەوەوە و بۆ ئەوە؟

کولتووری باڵای ئەڵمان چییە؟. داخۆ /ئیسلام سەر بە ئەڵمانیایە؟.

ک□س□ پ□لێتییەکان سەر دەکەون بەسەر گەنگەشەکان دا و لە دژی دەوەستن. لەوێدا لە بایەخی ئەوە کەم دەکەنەوە، کە گومانلێکردن و بەتال□کردنەوەی جیهانی، دەوڵەتی نەتەوەیی، هەر تەنها ناسنامەی نەتەوەیی نادیار ناگرێتەوە، بەڵکو هەروەها مانای زیانی ڕاستەقینە و کاریگەرێتی توانای خۆییشە.
لە ئۆکتۆبەردا، لە کۆڕی بیرەوەری 40 ساڵەی مەرگی Hanns Martin Schleyers مێژوناسی خەڵکی شاری Mainz،Andreas Rödder، بەتوندی ڕەخنەی لە سیاسەتی کۆچبەری ئەڵمانی گرت و نەخشانی بەوەی،کە بە خەمساردی و کەمتەرخەمییەوە بەدەستەوەدانی سەروەرێتی نەتەوەییە.
ئەو پێناسە کلاسیکییەکەی دەوڵەتی نەتەوەیی وەبیرهێنایەوە، لە ڕێگای ئەکۆدی سێ دەنگەکە، دەوڵەتایەتی،گەلی دەوڵەت و ناوچەی دەوڵەت و وتی، ئەم ناوچەی دەوڵەتە پەیوەستە بە کۆنترۆل کردنی خاوەنەکەی، سنوورەکانیشی خاوەنەکەی وابەستەیە بە کۆنترۆل کردنی.
وەزیری ناوخۆ Thomas de Maiziere ، بە ڕەقی بەرپەرچی دایەوە. ئەم پێناسەیە هیچ مانایەکی نییە هەر ئەوە لەبەرئەوەی لە کاتی Schengen وە سنووری دەرەوەی ئەڵمانیا، دەکەوێتە سەر دەریای ناوەڕاست. یاخود لەو□ تەی ڕێکەوتنامەی یەکێتی ئەوروپا – تورکیا، ناکەوێتە نێوان سوریا و تورکیاوە؟ داخۆ لەوکاتەی رێکەوتننامەی، لوتکەی یەکێتی ئەوروپا و ئەفریکا، بۆ مەسەلەی کۆنتڕۆڵی کۆچبەران، ناکەوێتە نێوان لیبیا، نێجیر و چادەوە؟ داواکاری زیاتری کۆنترۆڵکردنی سنوور، وەک کاری بانگاشەی سەروەری نەتەوەیی،دەڕوات بەرەو دوورتر پووچانەوەی سنوور.
دەوڵەتایەتی،گەلی دەوڵەت و ناوچەی دەوڵەت، لە ڕەوتی جیهانگەرایبدا، ڕوون و ئاشکرایی خۆی لەدەست داوە، کەواتە هێشتا مانای دەوڵەت چییە؟. دامودەزگا و کۆمپانیا گەورەکان، لە باجدان خۆیان دەدزنەوە و دادەماڵن، لە ڕێگای پێکەوە بەستنی زیرەکانە بە کۆمپانیایاکانی دەستەخوشکییانەوە.
هاوکات ئەوان بە شێوە – دەوڵەتییەک خۆیان دەکەنە لایەنی دەوڵەتی. فەیسبووک بۆ نموونە ل□ و□□اتانی تازە پێگەیشتووی ئاسیا و ئەفریکا ژێرخانی ئینتەرنێت فراوان دەکات – و لەگەڵ ئەوەدا خۆی دەکاتە ڕێکخەر ، بەوەی کۆنترۆڵ دەکات. خەڵک کام جۆر خزمەتگوزاری دەتوانێ بەکاری بهێنن و بۆی نییە کامانە بەکاربهێنێ.

“کۆمپانیا یاخود کارخانەکان چالاکانە دەست بەسەر کایەی دەوڵەتدادەگرن،ئەوان پراکتیزەی کۆلۆنیالیزمی دیگیتالی دەکەن،

بەتایبەت لە ئەفریکا و Cathryn Clüver Ashbrook، لە Harvard Kennedy School ، پێش ماوەیەکی کورت، لە ۆورکشۆپی Holbrooke Forums ی ئەکادیمیای ئەمەریکی سەبارەت بە ئاکامی دیگیتالیزەکردن بۆ پێوەندییە نێودەوڵەتییەکان.

ۆورکشۆپەکە بەڕێکەوت نەبوو لە تالینی ئیسلاند بەڕێوە چوو. ئیسلاندی بچووک (43,000 کم و خاوەنی 1,300,000 ملیۆن دانیشتوانە)، هەڵمەتێکی ستراتیژی دەئاژووتێ، سەرزەمینەکەی بە دیگیتال بتەنێتەوە و لەم ڕووەوە پێناسەی کلاسیکی"ناوچەی دەوڵەت" دەخاتە بەردەم پرسیارەوە.

کۆمپانیاکانی دیگیتال دەتوانن نشینگەیان لە ڕاستیدا بگوێزنەوە بۆ ئیسلاند و لە سیستەمی ئاسانی باجدانی ئەو وڵاتە قازانج بکەن. داتای هاوڵاتییەکانی ئاسایشی دەوڵەتی باڵادیگیتالیزە مسۆگەر کردووە،لەسەر هەمان بیرۆکە، لەم ساڵەوە لە ترسی هێرشی سایبەر Cyber attackی ڕووسەکان و هەروەها بۆ سەر سێرڤەکان لەسەر خاکی لۆکسەمبۆرگ، لە ژێر مافی ئێسنی — بە شێوەیەک “کۆپی دیگیتال” بە کردەوە لەسەر زەمینی ئیسلاند.

کایەی ماف بەڕاستی(بۆ نموونە ڕێکەوتنی پاراستنی داتاکان) لە گرێبەستی نێونەتەوەیی□دا(□□ک□وتنامەی بازرگانی ئازاد، ڕێکەوتننامەکانی کەشوهەوا) و ڕێکخراوە جیهانییەکان دا(UN,EU,WTO) لێکترازانی مەودای یاسایی و سەرزەمین و خوڵقاندنی بێسەروبەریی لە داواکاری، کە دەوڵەتی نەتەوەیی دەبێ جێبەجێ بکات.

لە دیدوبۆچوونی زۆرینەی هاوڵاتییانەوە،هێشتا دەوڵەتی نەتەوەیی، لە ڕاستیدا،هەر نوێنەری ئارەزوو و بەرژەوەندییەکانیانە، ئامێری مامەڵەی سیاسەتیشە، — بۆ ناوخۆ و بۆ دەرەوە. بۆیە چاوەڕوانی بێ هیوابوون لە تواناکانی مامەڵەی دەوڵەتی نەتەوەیی، تووڕەیی و شێگیری دەخوڵقێنێ.

لەو کۆڕی یادەورییەی باسمان کرد، بەر لە هەموان کۆنزەڤاتیڤە لیبەراڵەکان، لە نێوانیاندا زۆر یاساناس بەیەک گەیشتن، بە ئاشکرا هەستی پێ دەکرا، هەتا ئەمڕۆ لەدەستدانی کۆنترۆڵ، مۆتیڤی ناوەندی بزوێنەری ڕەخنەیە لە سیاسەتی کۆچبەرانی Angela Merkel. دا. “تێشکانی دەوڵەت” بوو بەهۆی و دەبێت بە یەکێ لە خۆشەویسترین ڕۆژی لەتویپ□تکردنی/ AfD-Hashtag . توێژەرە پۆپۆلیستەکان دەڵێن،لەدەستدانی کۆنت□□□□، م□تیڤێکی بەهێزی بزاڤی پۆپۆلیستییە، لە ئێستادا بە هۆی پەککو□تنی پاراستنی سنوورەوە. سنووری دەوڵەت، کولتوورە — ئیتنۆکەکان،دەبەسترێتەوە بە مەرامی سەروەرێتی ناسیونالیستەکانەوە.

لەبەر ئەوەی سیاسییە ناسیۆنالیستەکان دەزانن، کەوا زۆرینەی خەڵک هێشتا هەر چاوەڕوانن، دەوڵەتی نەتەوەیی لە خاوەندارێتی تەواوی دەسەڵاتی خۆیدا بێت، گەمەی شانۆگەری سەروەرێتی دەکەن. سیاسییەکان لە هەموو شوێنێکی جیهان دا، گفتی گەڕانەوەی پیشەسازی پۆڵا، باشتر پاراستنی داتا، یاخود کۆنتڕۆڵکردنی کۆچبەران – لە مەعریفەدا، کەوا سەرجەم ئەم ئامانج و مەبەستانە، هەموو کاتێ لەسەر فاکتەکانی گل□ب□الیزەکردن یاخود کەماسی ئیرادەی هەرەوەرزی، دەتوانێ دەوڵەتانی دراوسێ شکست پێ بهێنێ.

لە گفتوگۆی تایبەتی جامایکا(ئاماژەیە بۆ ئاڵای وڵاتی جامایکا بە ڕەنگەکانی ڕەش،زەرد و سەوز،واتە پارتەکانی: کریست دیموکراتەکان، لیبەڕاڵەکان و سەوزەکانی ئەڵمانی.و) بۆ نموونە، ٣ پارتی ناکۆکن لەسەر لەکارخستنی هێنانی کەسوکاری خاوەن پێداویستییە تایبەتییەکانی لاوەکیSubsidiary. (ئەو کۆچبەرانەی مافی پاراستنیان لەم ئەڵمانیا بەدەست هێناوە،دەتوانن یان ناتوانن کەسوکاریان بهێنن. بۆ نموونە کەسێک تەنیا بێت و لەژێر ١٨ ساڵییەوە، بەپێی یاسا مافی ئەوەی هەیە کەسێکی پلە یەکی خۆی ڕاکێشێ،یان کەسێک هەمان مافی هەیە، دەتوانێ ماڵومنداڵی ڕاکێشێ،وەک یاسا دانپێدا نراوە،بەس لە ڕووی سیاسیی و کردارییەوە بۆتە جێی گفتوگۆ. بە تایبەت لە نێوان پارتە ئەڵمانییەکان و بابەتێکی گەرم و بەهێزی هەڵبژاردەکانی ٢٤/٩/٢٠١٧ بوو.و)

یاسای یەکێتی ئەوروپا بێگومان یارمەتیدەرو دانپێدانراوە،کۆچبەرانی پارێزراوی لاوەکی بە پێی ڕیکەوتنامەی Genf وەک یەک هەروەها لە هێنانی کەسوکاریاندا. بەپێی یاسای کارکردنی EU/2011/95 ئەوانەی خاوەنی پاراستی لاوەکی پێداویستی پاراستن، مافی هێنانی کەسوکاریان هەیە. بەپێی تێڕوانینی هەندێ یاساناس درێژکردنەوەی وەستاندنی ئەم کارە، لەبەردەم دادگای ئەوروپادا چ چانسێکی نییە،دەبێ یەکێ گازندە بکات.

زەحمەتە بووترێ،چی زیاتر ناسیۆنالیزم تاو دەدات،کولتووری – ئیتنی سەرباری هەست و خرۆشی یاخود لەدەستدانی کاریگەڕێتی و توانای خودی،وەک هاوڵاتی. بەم شێوەیە یاخود بەو شێوەیە، مۆتیقی "لەدەستدانی کۆنتڕۆڵ" دەهێنێ و شایستەی ئەوەیە، بایەخی سەرنجدانی زیاتری بۆ تەرخان بکرێ.

ترس لە هەمەجۆری ئێتنی و کولتوور لەژێر بنمیچی دەوڵەتی نەتەوەیی دا، خێرا بەرەو کەندەڵانی بیروباوەڕی شعوبی و ڕەگەزپەرستی دەڕوات. لێرەدا پێوانەی گفتوگۆی ڕاستەقینە نییە،لە لەدەستچوونی توانای مامەڵەی هاوڵاتیدا و هاوبەشیکردنیدا، بەڵام پارچەی بڕاوی

حازر بەدەست بە بیرکردنەوەی لیبڕاڵی کۆسمۆپۆلیتی هەیە. ئەمە بووینەتە دانیشتوانی جیهانی، لە نەک هاوڵاتی جیهانی. ئەمەش گرفت و کێشەیە و لەسەر ئەمەش دەیان ساڵە کۆسمۆپۆلەتیکەکان بیردەکەنەوە.

پیاو دەتوانێ چی بکات؟

یەکەم: توانا و دەرەتانی کۆنتڕۆڵ ساز بدەن،لە هەر کوێیەکدا شیاو بوو. ڕێگەی هاوڵاتی بدرێ لە ڕێکخراوە جیهانییەکاندا زیاتر ڕاستەوخۆ توانا و کاریگەرێتی بدرێتێ، ڕوونییەک/شەفافەتێکی گەورەتر لەسەر بڕیاردان دروست بکرێ. لەو گوتاری هەنووکەییەدا، سەبارەت بە ڕیفۆرمی یەکێتی ئەوروپا، ئەوە [illegible]کی هەجگار بچووک دەلەزێ.

دەستپێک بە نموونە،لیستی هەڵبژاردنی سەروونەتەوەیی، وەک فەڕەنسا،ئیتالیا،سپانیا، گریک/ یۆنان داوای دەکەن،جێگا لە پەرلەمانی ئەوروپا بە کاندیدەکانیان لە سەرتاسەری ئەوروپا. پیاو دەتوانێ دەست پێ بکات، لەگەڵ چاوەڕوانی بەتاڵبوونی ماندەتە بەریتانییەکان.(دوای برێکسد ئەندامە بەریتانییەکان دەکشێنەوە و شوێنەکەیان بەتاڵ دەبێت.و)

دووەم: کۆتایی بە شانەگەریی سەروەرێتی بەڕێت. سیاسییە ناسیۆنالیستەکان پەیوەستە بەکراوەیی بەڕێن لە چ کایەکدا توانایان هەیە بە تەنیا زاڵ بن و لە چ کایەکیدا لەسەر ئاستی نەونەتەوەیی ئەرکی خۆیان ڕێک دەخەن و هەیە و بەچی بەکاری دەنێن. ئەوە شەرمەزارییە،وا ــ بکەیت ــ هەر ــ وەک ئەوەی چاوەڕوانی دەبێتە هەی بەهێزکردن لە کارکردنی نەتەوەییانە ــ و زیاترکردنی نائومێدی.

سێیەم: ئازایانەتر پارێزگاری لە دەوڵەتایەتی لە دژی کۆمپانیا جیهانییەکاندا بکرێ، ئەوانەی نوقسانی پەرەسەندن یاخود ڕێکخستن دەقۆزنەوە. لە ڕێگەی هاوپەیمانێتی دیاریکراو و دژی هەڵاتنی باجەوە بە نموونە.لە هندستان دامودەزگا ڕێکخستنییەکان هەوڵەکانی فەیسبووکیان وەستاند، کە وەک Gatekeeper دەرگەوانی ئینتەرنێت دابمەزرێن و بچەسپێن.

چوارەم: بە خۆدزینەوەو و خۆلادان لەو دەزدامان و چەڵەمەیە، متمانە بە بچوکترین ئەندامی کۆمەڵگا دیاری بکە بە چارەسەری کێشەکە.

ناسیۆنالیزمی نوێ کولتوور ـــ ئەتنە مانای کۆمەڵگای دەوڵەتە نەتەوەییەکان دەگۆڕێن لە مامەڵە و هەڵسووکەوتی هاوبەشەوە بە بوونی هاوبەش. ئەو نیگای خۆی لە ناوەوە دەگرێ و خۆی ئازار دەدات بەدەم پرسیاری ئەندامێتییەوە و هێنانەوەی ناوی نەتەوە وەک یەکەیەکی کۆتایی پێهێنراو و تەواو بووی کامڵ. لە جیاتی ئەوەی مامەڵەی

بەهێزتر لەگەڵ خەسارەتەکانی مرۆق وەک هاوڵاتی بکات،وا وێنەیەکی دیکەی دەوڵەتی نەتەوەیی بەهێز دەکات لە کۆمەڵگایەکی بازرگانی/ مامەڵەی کراوە، لە جیهانێکی پۆست ناسیونال دا.

سەرچاوە: ڕۆژنامەی دەر تاگە شپیگل، ژمارە ٢٣٣٢٧ی ١٧/١٢/٢٠١٧
http://www.tagesspiegel.de/politik/aufstieg-des-nationalismus-schluss-mit-dem-souveraenitaetstheater/20733860.html

---

دوریـــت ئـــازارێکی تربـــوو.. سلێمانی ... کرمانج فەتاح

لەیادەوری سلێمانیدا
هەناسە نادەم. ....

جارێکی تر "ئەزمەر" گوێ بە هەمان گلەیم شەناکات
جارێکی تر لە چاوی خەماندا سلێمانی نابینین
ئەزانم پێ راناگەم
جارێکی تر لە ترپەی باغی گشتی دا هەمان گوێ ماچ بکەینەوە
لە قاوەخانی شاردا
هەمان ماچی لێواری کوپەکە قاوەکە بکەینەوە .
حەزم لە فرینە ..فرین
تا بە تەی لە تەواوی ژیاندمدا هەڵفرێنم
تا لەو هەموو دیوانەی مندا
لە تۆ بەن ترێک دروست ببنەوە

وەلە شارێکە
شاری هەناسە
بۆنی نولیفەر
لە سێبەری مندا نابێتەوە
لەوە لای خەم

دەچمەوە سەر رەچەڵەکی بابان ، دەچمەوە سەرحەقیەتی ئاشنای ئاوازێک

لە سوچێکی سەرادا ئەو ئاوازە ئاشنايەم ئەچرم
ت□ق□□گ□□ گوڵێکدا ئەکەم
رەنگە لەوێ بم ناسێتەوە

دەزانم لەهەموو ديوێکی مندا
تۆيێک وابەستی منی و منێک وابەستەی تۆ

لەودەمە تامەزرۆی بينی خۆمانين ، کاتێک
دەچينەوە نێو حيکايەتە کۆنەکان
ئەگەرێينەوە سەرتای ئاشنابوون ، بە نيشتنەوەی من لە تۆدا
بە رەگ داکوتانم لە سوچێکی باغی گشتی .

دەرفەتم بدە ..تا
ماچێکی تەر " شەقامی ساڵم"
خزانە نێو رۆحی ئەو، و
ئاشت بوونەوە لەگەڵ" ئەزمەر" لەگەڵ
خواردنەوی شيعرێکی" شێرکۆ بێکەس"دا ، خەمەکان دڵم هەڵوەرێنم،
دەرفەتم بدە.. دەرفەت
تا ئاشت ببمەوە بەحەقيقەتی خۆم
تا" با “بکەم بە دوو لەتەوە
باچيتر من لەم شارەدا نەباتەو ئەودی سنوری بێ تۆی

لە س□ه□□ک□ دا بەزين هەيە …. بەيان ئيبراهيم

لە س□ه□□ک□ دا بەزين هەيە
لێرە دائەبەزم
دەمەوێ بۆن و بەرامەی س□ه□□ک□و کۆڵا نەکانی لاويم بکەم
تا بتوێمەوە و ببم بە ئاو
دائەبەزم بۆ ئەوەی ڕەنگم بگۆڕێ
پەمەيی ببم و بچمەوە سەر
ڕەنگی هەقيقی خۆم
لە پەنای دوا وێستگەی تەمەنم دا بەزين هەيە

تا تێبگەم منی ژن کە پڕ بم لە جوانی
دڵێك پڕ بکەم لە ڕەنگ
....

هاوڕێ دائ□ بەزم
تا بە گوڵاوەی شەقامەکە ئاشنا بم و
بە رەنگی باخچەکان مەست بم
تا دانە دانەی
ملوانکەی پچڕاوی تەمەنم کۆبکەمەوە
دائەبەزم چی تر ئەم پاسانە
توانای گەشتینی منیان نەماوە بۆ باخی گشتی
لێرە دائەبەزم
دانە دانەی هاوارەکانی سەر ئەم شەقامە کۆدەکەمەوە
جارێکی تر
لەسەر شوستەی ئەم شەقامە دەیانڕوێنمەوە
دائەبەزم ......منی ژن
لە دوا وێستگەی خاڵی لە ئازادی دائەبەزم
هەمو شەقامەکانی سلێمانی چەپک دەکەم
ئەیدەمە دەست ئەو مناڵانەی
کە مناڵیم دەبەنەوە گەڕەکەکانی چوارباخ
....

لە س□ه□□ک□ دا بەزین هەیە
کە دا بەزیم شۆستەیەک دەکەم بەهاوڕێم
بە چەخماخەی رەقیبان و لە بڵێسەی ئاگری نەورۆزدا پیاسەیەك بکەم
گریانەکانمی بۆ شی دەکەمەوە
دائەبەزم بە شار دەڵێم
بۆ منی ژن نەتوانم ژیان بکەمە گەردانەو
ب□ قەڵەمی سپی ڕۆحم
حیکایەتی عاشق بونم
لەسەر لاپەڕەی ڕەشی شەوانی س□ه□□ک□ بنوسمەوە
لێرە لەم شەقامە سەهۆڵیە
دائەبەزم
لەسەر میلی کاتژمێری قەدەرما دەتوێمەوە
....
لە س□ه□□ک□ دا بەزین هەیە
تا بە تابلۆیەك پربم لە رەنگ

ببمە لەرە بۆ لقی شۆەربیەکان
شریتی تەمەنم دەبڕم
فڕێی ئەدەمە سەر ئەو کتێبا نەی
کە تۆزیان لەسەر نیشتوەو ناخوێنرێنەوە
چاوم لێرە جێدەهێڵم
دڵیشم دەدەمە دەست فڕین
پێ یەکانم دەبەخشمە هیلاکی و
پەنجەکانم لێدەکەمەوە
بە ڕێگایەکدا هاتوم
پڕ بوە لە لاشەی ئازادی
ئەو ئازادییەی کە لە دەمی کڵۆم دراوی
ژنانی هاوڕێمەوە ڕژاون
. . ..

هاوڕێ دائەبەزم
بە ئەسپایی دوا سڵاو
لە دوا وێستگەی دابەزین دەکەم
دەڕۆم و لەوێ لە بونێکی تردا
باخچەیەک لە هەناسە بۆ خۆم دروست دەکەم
داوای لێبوردن لە گەنم دەکەم و
ڕەنگم دەبەمەوە سەر گوڵێکی پەمەیی
بۆ ئەبەد گۆرانی عەشق دەڵێم و
دەچمە ناو دڵێکەوە
تا بمکات بە شاژنی کۆشکی باخچەیەک
باخچەیەک لە ڕاموسان و ماچ و عەشق
لە س□ه□□ک□ دابەزین هەیە
ئەمەش دوا دابەزینمە هاوڕێ .

خانووە زێدەڕەوییەکان بیانووە

بە دەرکردنی کورد لە کەرکوک …
رەزا شوان

لە دامەزراندنی دەوڵەتی عێراقەوە لە (١٩٢١) دا، حکوومەتە یەک لە دوای یەکەکانی عێراق، بە حکوومەتەکەی حەیدەر عەبادی ئێستاشەوە، بە پێی پیلانێکی رەگەزپەرستی و شۆڤێنی داڕێژراو، پیلانی بە عەرەبکردنی پارێزگای کەرکوک بە تایبەتی و باشووری کوردستان بە گشتی، لە کردارە پێشینەکانیان بووە.. بەڵکو لە راستیدا رەگی ئەم پیلانە رەگەزپەرستییە قووڵتر و کۆنترە، عوسمانییە داگیرکەرەکانی کوردستانیش، کە تورکی رەگەزپەرست بوون و تا ئەمڕۆش نەوەکانیان، درێژە بە سیاسەتی رەگەزپەرستی و بە تورککردن دەدەن، ژمارەیەکی زۆریان لە سەربازە تورکەکانیان لە پارێزگای کەرکوک و لە چەند شوێنێکی تری باشووری کوردستان نیشتەجێکردن، بە تایبەتیش لە کەرکوکدا، زەوی و زارێکی زۆری کشوکاڵی کوردیان داگیرکرد و دابەشیان کردن بەسەر سەرکردە و پیاوەکانیان (بەگەکانیان) بە نموونە دەیەکەی ئەمە (گەگجە ـ شوان) دەبوایە هەموو ساڵێک هەر جووتیارێک چەند جەواڵە گەنم و جۆیان بۆ موڵکانە ببردایە بەماڵەکانی ئەو تورکە بەگانەی دانیشتووی شاری کەرکوک.. سەفەوییە فارسە رەگەزپەرست و شیعەمەزهەبە ئێرانییەکانیش هەر بە هەمان شێوەی عوسمانییەکان، ئەوانیش لە ناوچە ئەزەرییەکانەوە، ژمارەیەک لە تورکمانە ئەزەرییەکانیان لە پارێزگای کەرکوک و دوز و داقوق و چەندین شوێنی تری کوردستان دا، نیشتەجێیان کردن، پەیڕەویی سیاسەتی بە شیعەکردنی ئەو ناوچە کوردستانییانەیان دەکرد، تورکمانە شیعەکانی ئەمڕۆی (گەڕەکی تسعین و گەڕەکی هەمزەلی) لە شاری کەرکوک، نەوەی ئەو شیعە هاوردانەی سەفەوییەکانن.. ئێستاش دوای داگیرکردنی شاری کەرکوک بوونەتە (الحشد الوحشي) و پەیوەندیان بە پاسدارانی ئێرانەوە هەیە.. بەڵکو هاوبەستەبوونیشیان بە ئێرانە.

رژیمە رەگەزپەرستە یەک لە دوای یەکەکانی عێراقیش، لە ساڵی (١٩٢٧) ەوە، تا ئەمڕۆ رانەوستاوە لە بە عەرەبکردنی پارێزگای کەرکوک، تا ئەمڕۆ زیاتر لە ملیۆنێک عەرەبیان لە خواروو و لە ناوەڕاستی عێراقەوە بە کەرکوک هێناون و لەسەر زەوی کورد دا نیشتەجێیان کردوون.

لە ساڵی (١٩٦٣) دا، کە پارتی بەعسی رەگەزپەرست و فاشست، لە رێی

کودەتایەکی سەربازییەوە، دەسەڵاتی عێراقیان گرتەدەست، لەگەڵ کورد دا، بە ئاگر و بە ئاسن ڕەفتاریان دەکرد، بە پیلانێکی گڵاوی نەخشەداڕێژراوی تۆکمە، بە چڕی دەستیان بە بەعەرەبکردنی پارێزگای کەرکوک کرد بە هەزاران خێزانی عەرەبیان بۆ بەعەرەبکردنی کەرکوک هێنان، بە هەزاران خێزانی کوردیشیان لە کەرکوکدا دەرکرد و بەرەو سلێمانی و هەولێر دەریانکردن، یا دووریان خستنەوە بۆ پارێزگاکانی خوارووی عێراق، تا لە بنەڕەتی نەتەوە عەرەبدا بیانتوێننەوە و بیانکەن بە عەرەب.. چەندین دێی کوردیشیان لە دەوری کەرکوکدا ڕووخاندن، بە بیانووی ئەوەی نزیک دامەزراوەکانی کۆمپانیای نەوتی کەرکوکن.. بەڵام لە دوای ڕووخاندنی دێیەکانی کورد، هەر لەو ساڵەدا و لە نزیکی کۆمپانیای نەوتی کەرکووک، چەندین دێیان بە عەرەبە هاوردەکان دروستکرد، کە تا ئەمڕۆش لەوێ نیشتەجێن.. دروشمیان ئەوەبوو"دەرکردنی کورد لە هەر شوێنێکدا نەوتی لێبێت.. بە عەرەبکردنی ناوچەکانیشیان" بە کرداری ئەم دروشمە ڕەگەزپەرستییەیان جێبەجێکرد.. چی زەوی زاری کورد هەبوون، لە دەوری کەرکوکدا، داگیریان کردن و دایانن بە عەرەبەکان و هەمووشیانیان چەکدارکردن.. تێکڕاش لە شاڵاوەکانی ئەنفالی بەدناودا، هەموو دێیە کوردییەکانی پارێزگای کەرکوکیان بە شەفڵ تەخت کرد کە زیاتر لە (٨٠٠) دێ کورد دەبن.. کە تا ئەمڕۆش ژمارەیەکی زۆر کەمی ئەو دێیانە ئاوەدان کراونەتەوە.. ئەمەو پارێزگای کەرکوک لە شاڵاوەکانی ئەنفالی بەدناودا، پشکی شێری ئەنفالیان بەرکەوت.. کوردێکی زۆریشیان لە ناو شاری کەرکوکدا بە زۆر دەریانکردن و ڕەوانەی پارێزگای هەولێر و سلێمانی کران. خانووەکانیشیان داگیرکردن و دایانن بە عەرەب، خانەی سەرژمێری هەموو کوردە دەرکراوەکانیشیان لە کەرکوکدا سڕینەوە و ناردیانن بۆ هەولێر و بۆ سلێمانی.. ژمارەی تێکڕای ئەو کوردانەی کە لە پارێزگای کەرکوک دەرکران زیاتر لە (٧٠٠) هەزار کورد بوون. کە تا ئەمڕۆش زیاتر لە نیوەیان نەگەڕاونەتەوە بۆ کەرکوکی زێدی خۆیان.. کەچی هەموو عەرەبە هاوردەکان کە بۆ بەعەرەبکردنی کەرکوک هێنرابوون، زەوی و پارەیان دانێ و زۆر بە خێرایش خانەکانیان گواستنەوە بۆ دایرەی تۆمارکردنی سەرژمێری کەرکوک.. لە کۆمپانیای نەوت و گازی کەرکوک و لە قوتابخانە و دایرەکانی کەرکوکدا بە فەرمانبەر و موچەخۆر و کاربەدەست دایان مەزراندن.. لە ئێستادا ژمارەیان دە هێندەی تر زیاد بوونە.

ڕژێمی شیعەی دەسەڵاتداری ئێستاش لە ساڵی (٢٠٠٣) وە، درێژە بە پرۆژە گڵاوەکەی ڕژێمی بەعس دەدەن، بەڵکو بە شێوەیەکی توختر و

تۆکمەتر و زۆر خیراتر دەستیان بە بەعەرەبکردن و بە شیعەکردنی پارێزگای کەرکوک و خانەقین و دوز و داقوق و جەلولا کردووە. بە تایبەتیش لە دوای داگیرکردنی شاری کەرکوک و دوز و خانەقین و چەندین ناوچەی تری باشووری کوردستان لە (١٦ی/ ئوکتۆبەر/٢٠١٧) دەوە، بەعەرەبکردنی کەرکوکیان خێراتر و چڕ و پڕتر کردووە.. بە هەزاران خێزانی عەرەبی شیعەیان لە کەرکوکدا نیشتەجێ کردووە، بەشێک لەم هاوردە عەرەبە شیعە تازانە، لە هێزە توندڕەوەکانی الحشد الوحشي ین.. ئەو ئاوارە عەرەبانەش، کە زۆربەیان سوننەن و لە ترسی داعش و لە ترسی شەڕی تایفی نێوان شیعە و سوننە رایاکرد، بە مەبەست بە کەرکوکیان هانین، تا نەگەڕێنەوە و بکرێن بە بەشێک لە شاڵاوی بە عەرەبکردن لە کەرکوکدا، ژمارەیان لە (٦٠٠) هەزار عەرەب زیاترن، ئەوانەش ناگەڕێنەوە بە شوێنەکانی خۆیان، عەبادی بەڵێنی پێداون کە لە کەرکوکدا زەوی و پارەیان بداتی تا خانوو بکەن، هەمووو ئاسانکارییەکشیان بۆ دەکەن، بە گواستنەوەی خانەکانیان بە تۆمارکردنیان لە دایرەی تۆماری سەرژمێری کەرکوکدا. ژمارەی ئەو عەرەبانەی کە (سەدام حوسێن)ی گۆڕبەگۆڕ لە ماوەی (٢٤) ساڵی حوکمڕانیی دا بە بە عەرەبکردنی پارێزگای کەرکوک نیشتەجێی کردن زیاتر لە (٧٥٠) هەزار عەرەب بوون.. حەیدەر عەبادی رەگەزپەرست و شیعەپەرست دەیەوێت بە کەمتر لە ساڵێک زۆرتر لەو ژمارەی سەدام، عەرەب لە پارێزگای کەرکوکدا نیشتەجێ بکات.. هەمووی بە مەبەستی گۆڕینی زیاتری باری دیموگرافیای نەتەوەیی لە پارێزگای کەرکوکدا، کە لە بەرژەوەندی نەتەوەی عەرەبدا بێت و لە زیانی کوردیشدا بێت.. بە زیاکردنی رێژەی عەرەب و بە کەمکردنەوەی رێژەی کوردە لە کەرکوکی کوردستانیدا.
ئەمەش بە تەواوی بە پێچەوانەی جێبەجێکردنی ماددەی بە ناوە دەستووری (١٤٠)ە، کە سەرکردەکانی کوردیان پێ خەڵەتان.. بە پێی ئەم ماددەیە، دەبوایە هەموو کوردە دەرکراوەکانی کەرکوک بگەڕانایەتەوە بۆ زێدی خۆیان و قەرەبوو بکرێن، بەڵام زیاتر لە نیوەیان نەگەڕاونەتەوە، چونکە بڕویان بەوە نەبوو کە ئەو ماددەیە جێبەجێدەکرێت، ئەزموونەکی درێژ و تاڵیشیان هەیە لەگەڵ، بەڵێنە درۆکانی دەسەڵاتدارانی عەرەب شۆڤێنییەکانی عێراقدا، کە هەمیشە دەیانەوێت سوود لە تێپەڕاندنی کات وەربگرن. بە بەڵێنی درۆ کورد بخەڵەتێنن، دوایش چی ناشێت بە کوری بکەن.. هەر واشیان کرد.

بە داخەوە کە سەرکردەکانی کورد تا ئەمڕۆش پەند وانەیان لە رابردوو وەرنەگرتوون و مێژوو خۆی دووبارە و دەبارە دەکاتەوە، جار لە دوای جار خراپتر تێدەکەون.. چونکە نابەڵەدن لە هونەری

سیاسەتدا و گەمەکەرەکەی سیاسی نەزان و بە ئەزموونن.. هەموو جارێکیش گەلە بێدەرەتان و داماوەکەمان، باجێکی زۆری هەڵەکانیان دەداتەوە.. ئەو ڕۆژە کەرکووکیان دۆڕاند کە بە ماددەی (١٤٠) هەڵخەڵەتان.. نەیانتوانی بە باشی ناخ و مەبەست و نیازی ناپاکی بەرانبەرەکانیان بخوێننەوە، نەیان توانی پێشبینی ئەمە بکەن، بە ئاسانی کەرکوکیان لە دەست دا.. دیارە بڕواشیان بەم پەندە کوردییەمان نەبووە، کە دەڵێ:"قەت بە پێکەنینی دوژمن و.. بە خۆشی زستان بەڕوا مەکەن"

لە ڕۆژی داگیکردنی شاری کەرکوک و خانەقین و دوزەوە، ڕژێمی ڕەگەزپەرست و شعەپەرستی عێراق، شیعە بەعسییە نوێیەکان، بە تەوای دەسەڵاتیان لە کەرکوکدا قورخکردوون، هەل و دۆخێکی زیاتریان بە بەعەرەبکردنی پارێزگای کەرکوک و دوز، بە ڕەخساوە، زیاتریش تەنگیان بە کورد هەڵچنیوە، بە دەرکردنیان لە کەرکوک و دوز. بە هەموو شێوەیەک فشار دەخەنە سەر کورد.. هەڕەشەیان لێدەکەن و بە تانک و زرێپۆشەوە الحشد الوحشي سوپاکەی عەبادی و پۆلیس بە شەقام و گەڕەکە کوردییەکاندا دەسووڕێنەوە، پڕوپاگەندە و ترس و تۆقین لە ناو شاری کەرکوکدا بڵاو دەکەنەوە بە ئەوەی کورد بترسێنن و کەرکوک بەجێبهێڵن.

(ڕاکان سەعید الجبوري) کە عەرەبێکی کۆنە بەعسی و ڕەگەزپەرستە، زۆر رقی لە کوردە، بە ئەسڵیش کەرکوکی نییە، بە وەکالەت پۆستی پارێزگاری کەرکوکیان دایی، ئەم ڕەگەزپەرستە شۆڤێنییە، سنووری دەسەڵاتی خۆی بەزاندووە و هەموو بڕیارەکانی لە دژی کوردن.. لەم مانگەدا بڕیارێکی دەرکرد، بە ڕووخاندنی خانووە زەدەڕەوییەکان واتە (بێ تاپۆکان) کە خانووی ئەو کوردە ڕەسەنە کەرکوکییە هەژارانەن، کە ڕژێمی بەعسی فاشستی، بە زۆرداری لە کەرکوکی زێدی هەزاران ساڵەی باب و باپیرانیان دەریانی کرد، گەڕاونەتەوە بە کەرکوک، لەبەر هەژاری و نەبوونی و بێجێیی، لەسەر ئەو زەوییە بەردەڵانی و بەرز و نزم و بەیار و وشکانەدا، کە گیاشیان لێناڕوێت، بە کوێرەوەری و قەرز و ق[illegible]، هەر یەکە خانوویەکیان دروست کردوون.. کە تا ئەمڕۆش زۆربەی کۆڵانەکانیان نە قیرکراون نە نە ئاوەڕۆ و نە خزمەتگوزاری پێویستیان هەیە. ئەم زەوییانەش موڵکی باب و باپیرانی کوردن.. نە باب و باپیرانی ڕاکان الجبوري لە عەرەبستانەوە هێناویانە، نە بەرەی تورکمانیش لە ئەنادۆڵەوە هێناویانە.. کەرکوک بەشێکە لە خاکی کوردستان.. شاری کەرکوک چەندین سەدە بەر لە زایینی لە لایەن (گۆتییەکان)ی بە ڕەچەڵەک کوردەوە دروستکراوە کە (٩١) ساڵ فەرمانڕەواییان کرد. کەرکوک شارێکیش بووە لە شارەکانی (ئیمبراتۆریەتی میدی) ی کوردی.

شایەنی باسیشە، رووخاندنی خانووەکانی کورد لە کەرکوکدا بە بیانووی ز□د□□وی، پیلانێکی گڵاوی تازە نییە، بەڵکو دووبارەکردنەوەی هەمان سیناریۆی ساڵی (١٩٦٣) یە.. کە لەم ساڵەدا پارتی بەعسی عەرەبی ش□ق□نی لە رێی کودەتایەکی سەربازییەوە دەسەڵاتی عێراقیان گرتە دەست، کەوتنە پیلانگێڕان و دژایەتیکردنی گەلی کوردمان.. هەموو فشارێکیان خستە سەر کەرکوک، بە شێوەیەکی نەخشەداڕێژراوی تۆکمە و فراوان دەستیان بە بەعەرەبکردنی کەرکوک کرد، کوردێکی زۆری کەرکوکییان لە دایرە فەرمییەکان دەرکردن، کوردێکی زۆریشیان لە کەرکوک دوورخستنەوە. هەر لەم ساڵەدا بەعسییەکی پلە باڵای سەربازییان بۆ کەرکوک نارد و کردیان بە حاکمی گشتی سەربازی لە کەرکوکدا، دەسەڵاتێکی رەهای سەربازی هەبوو.. بەشێکی زۆری گەنجە تۆرانییە توندڕەوەکانی کەرکوک، بوون بە بەعسی و چەکدارکران و چوونە ریزەکانی (الحرس القومي ـ گاردی نەتەوەیی) کە هێزێکی چەکداری میللی سەر بە پارتی بەعەس بوو. ئەو حەرەس قەومییە تورکمانانە، لە ناو شەقامەکانی شاری کەرکوکدا بڵاوبوونەوە و، رێیان لە کورد دەگرت و سوکایەتیان پێدەکردن، ئەوان هەمیشە لە دژی داخوازییەکانی کورد بوون، هەلپەرست و بێبار و ئاژاوەگێڕبوون.. دەستەیەکی نوێنەری تۆرانییەکان چوون بۆ لای ئەو ئەفسەرە بەعسییە فەرمانڕەوایەی کەرکوک، بە پارە و بە دەعوات و بە …، رازیان کرد ک□ ل□ کەرکوکدا بڕووخێنن (گەڕەکێکی کوردنشین بوو، هەموویان کرێکار و کاسبکاری هەژار و بێجێ و ڕێ بوون، خەڵکی رەسەنی کەرکوک بوون، لە دوای شۆڕشی (١٤ی/ گەلاوێژی/١٩٥٨) دا، لە نێو شێو و چاڵەکان و زەویە بەرداوی□کانی باکووری شاری کەرکوکدا، بە خشت و بە قوڕ و دار و قامیش، هەریەکە بە ناچاری خانوویەکیان لە دوو ژوور دروستکردبوون، دڵێان پێیان خۆشبوو، (بێ تاپۆ) بوون. تەنانەت خانووەکانی (گەڕەکی حەدیدییەکانی) ناوجەرگەی کەرکویش، کە حەدیدییە عەربەکان لێی نیشتەجێبوون زید□□وی بوون، لەبەر ئەوەی کە عەرەب بوون خانووەکانی ئەوانیان نەڕووخاند و بۆیان تاپۆکردن.. (شاری سەورە) ش لە بەغدا، کە ئێستا بە (شاری سەدر) ناو دەبرێت، ئەوانەش هەموویان ز□د□□وی و بێ تاپۆبوون، بەڵام ئەوانەشیان نەرووخاندن، دوایی هەموویان تاپۆکران و بوون موڵکی دانیشتوانەکانیان.. کە دێنە سەر خانووەکانی کورد، دەبێت بە (بانێک و دوو هەوا)؟

رووخاندنی خانووەکانی گەڕەکی کۆماری لە کەرکوکدا جێبەجێ کرا، حەرەس قەومییە تورکمانەکان پاسەوانی شۆفڵەکانیان دەکرد.. تا هەموو خانووەکانیان ڕماندن.. ئای کە دیمەنێکی دڵتەزێنی تراژیدی رەگەزپەرستی چەند قێزەون بوو، هەرگیز لە یادم ناچێت. خاوەنی ئەو

خانووە رماوانە، بەشیان نەبوو کە لە شوێنێکی تری شاری کەرکوکی زەدیاندا نیشتەجێببن، مەگەر بەبێ ئاشکرا.. گەر ئاشکراش بوونایە دەیان گرتن.

کۆنە بەعسی (راکان الجبوري) کە بە وەکالەت پارێزگاری ئێستای کەرکوکە، لەسەر داخوازی بەرەی تورکمانی، کە لە راستیدا هاوبەستەبوونیان بە تورکیا هەیە و هەر بە رووکەش خۆیان بە عێراقی دەزانن، تا ئێستا چەند جارێک داوای رووخاندنی خانووە بە تاپۆکانی کوردیان کردووە لە کەرکوک، هەر وەکو چۆن لە ساڵی (١٩٦٣) دا، ببوون بە حەرەسی قەومی، ئێستاش بەشێکی زۆری گەنجەکانیان چەکیان هەڵگرتوون و بوونە بە (الحشد الوحشي) لە لایەن تورکیاشە و بە نهێنی و بە ئاشکرا، یارمەتی ماددی و لۆجستی دەدرێن، بە ئاشکراش گەچەڵە بە کورد دەکەن.. هەموو ئەو تاوانانەی کە لە دوز و لە ناو شاری کەرکوکدا کران و دەکرێن (الحشد الوحشي التروكماني) رۆڵێکی قێزەوەن و نامەردییان تێدا بینین و دەبینن، بوونە بە کڵاوسووری پێش لەشکر و بە چاوساغی ئەو هەزارانەی کە پەلاماری کەرکوک و دوز و پردێیان دان، هەر (الحشد الوحشي التركماني) بوون کە لە شاری دوزدا، بازاڕ و ماڵە کوردەکانیان تاڵانکردن، دوایش سوتاندیانن و تەقاندیانەوە.. ئەوان بوون سوکایەتیان بە کورد کرد.

بەرەی تورکمانی، رۆڵێکی هەلپەرستیان هەیە، رۆڵی فیتنەگێڕی دەبینن، بە سەدان بوختان و تاوانی بێبنەما و درۆ بە کورد هەڵدەبەستن.. کە زۆر دوورن لە راستییەوە.. هەر بۆ ئەوەی کە رووی کورد ناشیرین بکەن و ناوی بزڕێنن.. بەرەی تورکمانی، ئەوەیان بە کورد هەڵبەست، گوایە لە باکوور و رۆژهەڵات و رۆژئاوای کوردستانەوە، بە هەزاران کوردمان بە کەرکوک هێناون و نیشتەجێمان کردوون، بوختانێکی درۆیە و دوورە لە راستییەوە و مایەی پێکەنینە.. لە ئێستادا بەبەر چاوی بەرەی تورکمانییەوە لە خواروو و ناوەڕاستی عێراقەوە عەرەب دەهێنرێن بۆ بەعەرەبکردنی شاری کەرکوک و لەسەر زەوی کورد و تورکماندا، خانوویان بۆ دروست دەکەن و نیشتەجێیان دەکەن؟ ئەی بەرەی تورکمانی بۆ سەریان شۆڕکردووە..؟ تەنانەت ئەو غیرەتەشیان نییە کە کەمترین هەڵوێست بنوێنن و ناڕەزایی خۆیان دەربڕن؟ کەچی سوپاس و دەستخۆشی لە بەیارە شۆڤێنییەکەی راکان الجبوري دەکەن، کە داوکەیان و ئامانجیان دێنەتەدی و خانووەکانی هەژارانی کورد دەڕووخێنن.

داگیرکەرانی ئەمڕۆی کەرکوک دەیانەوێت بە هەڕەشە و بە ترس و تۆقین و بە تاوانی بێبنەما و بە بوختانی هەڵبەستراو، کورد لە

شاری کەرکوک دەربکەن و (ماڵ لە خاوەن ماڵ حەرام بکەن) ئەوان ناکۆکییەکان و ململانێییەکانی نێوان پارتە کوردییەکانیان و فرە کوێخایی کوردستان و پەرتەوازەیی ناوماڵی کوردیان قۆزتوونەتەوە..
بۆیە ئەمە یەکەم بڕیار و دوا بڕیاری راکان الجبوري و ئەوانەی دوای الجبوریش نابێت بۆ دەرکرنی کورد لە شاری کەرکوکدا. چونکە کورد د□س□ات بێ هێزە و هیچی پێناکرێت.
هەموو ئەم پیلانانەی لە دژی کورد لە شاری کەرکوکدا ئەنجام دەدەرێن، بۆ چۆڵکردنی کەرکوکە لە کورد، بۆ گۆڕینی باری دیموگرافیای نەتەوەییە، لە سوودی نەتەوەی عەرەب و لە زیانی نەتەوەی کورد، بۆ زیادکردنی ر□□ژ□ی عەرەبە و بۆ کەمکردنەوەی رێژەی کوردە لە کەرکوکدا، بۆ سڕینەوەی ناسنامەی کوردستانیەتی کەرکوکە.
ئەمەش پیلانێکی رەگەزپەرستی زۆر مەترسیدارە بۆ ئەمڕۆ و بۆ داهاتووشمان.
کوان ئەو دروشمە بریقەدارانی□، ه□ردوو پارتی دەسەڵاتداری باشووری کوردستان، بۆ موزایدە و بانگەشەی هەڵبژاردنەکانیان بەرزیان کردنەوە (کەرکوک دڵی کوردستانە) و
(کەرکوک قودسی کوردستانە) و (کەرکوک هێڵی سوورمانە) و (هەرگیز سازاش لەسەر کەرکوک ناکەین) و (مەگەر بەسەر لاشەکانمان دا تێپەڕن) و...، گەلێ قسەی زلتریش.
ئەی بۆ ئێستا فزەتان لێوە نایات و ناوی کەرکوک ناهێنن و ملی خۆتان خەواندوون؟؟ بە داخەوە، کێشەی نەتەوەیی و چارەنووسازی کوردتان هێندە بچووک کردوونەتەوە، کە کردنەوەی فڕۆکەخانەی هەولێر و سلێمانی لەژێر چاودێری و کۆنترۆڵکردنی حکوومەتی ناوندیدا، یا ناردنی بڕە پارەیەکی کەم کە وەکو خێرپێکردن بۆی ناردوون، بە دەستکەوتی مەزنیان دەزانن.. خۆتانی پێهەڵدەکیشن و زۆر سوپاسی بەغدا دەکەن.

فیدراڵی کوردستانتان هێندە سووک و بچووک کردۆتەوە، کە لە (حوکم زاتییەکەی) کاتی سەدام بچووکتر بۆتەوە.. بەغدا بە چاوی فەرمانبەرانی عێراقەوە لە وەزیرەکانی کوردستان د□وانێت، کە پێویستە مەرج و داخوازییەکانی بەغدای ئاغایان جێبەجێ بکەن..
بەرپرسە فسفس پاڵەوانەکانی هەردوو پارتی دەسەڵاتدار، پارێزگای کەرکوکیان بەدەسەوە دا و کەرکوکییەکانیان بە گورگانخوارد دان، خۆشیان رایان کرد و لە هەولێر و سلێمانی دا پاڵیان لێداونەتەوە، کەرکوکییەکان باجێکی زۆری ئەم ناپاکییە دەدەنەوە و لە جەنگێکی دەروونی قورس و لە چارەنووسێکی نادیاردا دەژین.

راکان سەعید الجبوري، هێزێکی گەورەی لە دژە تیرۆری عێراق و لە الحشد الوحشي و لە پۆلیسی ئیتحادی و لە هێزی پەرپەچدانەوەی خێرا و لە ئەمنییەتی شاری کەرکوک پێکهێناون، کە بە دەبابە و زرێپۆشەوە، پاسەوانی ئەو شۆفڵانە دەکەن، کە خانووە بێ تاپۆکانی کورد لە کەرکوک دەڕووخێنن.. بڕیاری ئەوەشیان هەیە، هەر کوردێکی خاوەن ئەو خانووانە ناڕەزایی دەرببڕێت، ئامادەن بیکەن بە قوربانی فیشەکێک.
ئایا راکان الجبوري دەوێرێت داوابکات، کە بە هەزاران خانووی زێدەڕۆی بێ تاپۆ لە شارەکانی بەغدا و کەربەلا و نەجەف و بەسرە و هەموو شارەکانی تری خواروو و ناوەڕاستی عیراقیش بڕووخێنین.. کە لە دوای ساڵی (٢٠٠٣) وە دروستکراوان؟

ئەی کوا ئەو سینگدەرپەڕێنەی، کە لە نەورۆزدا، لە شاری کەرکوکدا وتی:" پارێزگاری کەرکوک ناتوانێت خانووی کورد بڕووخێنێت..؟" خۆهەڵکێشان و خۆفشکردنەوە و قسەی زل و بەڵێنی درۆ ئاسانە و هیچی تێناچێت، بەڵام ئەمانە بە کردەوە هیچیان لە باردا نییە.. کورد دەڵێت" پیاو ئەو پیاوەیە سەریشی بدۆڕێنێت.. قسەی نادۆڕێنێت"
ئەی کوان ئەو شەقوەشێنە بێ غیرەتانە.. بۆ ناچن لە کەرکوکدا شەق بۆەشێنن.؟؟
دەسەڵاتدارانی کورد، گەر لە ئاستی رووخاندنی خانووەکانی کورد لە کەرکوکدا، بێدەنگ بن و خۆیان گێلبکەن.. بە دووری مەزانن کە هەڵبکوتنە سەر شاری هەولێر و سلێمانی ودهۆکیش، بە بەرچاوتانەوە هەموو خانووە بێ تاپۆکانی ئەم شارانەش وک خانووەکانی کەرکوکی کوردستانی بڕووخێنن و بکەونە ژێر دەسەڵاتی (الحشد الوحشي) یەوە.

رەزا شوان
٣٠ی/ ئادار/ ٢٠١٨

داواکاری … ستار ئەحمەد

چۆن بوو ئادەم
لەو ئاسمانە
بەرز بەرزەوە

هاتە زەوی
بەخەون و خەیاڵ
سواری ئەسپێکی
خۆر رەنگ بوو
یاخود بەباڵ
ئەو کاتە حەوا لەکوێ بوو
لەنێو گیانی
یاخود وەکوو تەرمی هابیل
تەکەی دەهات لەسەر شانی
بەچەند رۆژ
گەیشتنە سەر ئەرز
حەز دەکەم بزانم حەوا
کورت و خڕ بوو
یان باڵا بەرز
چ کاتێك هاتنە خوارە
شەو بوو یان رۆژ
پەیامیان چی بوو بۆ دوارۆژ
ئارەزوومە ..
بەزمانی ئەوان بدوێم
هەتا کەچوومە سەردانیان
بتوانم پەیامی خۆم و
هەموو مرۆی ئەم جیهانە
بەباشی بەگوێیان بدەم
کێ دەتوانێ
ئەدرێسێکی وام بداتێ
هەتا بگەمە خزمەتی
باوکی ئادەم

ستار ئەحمەد